

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ

МЕТАЛУРГИЯТА В БЪЛГАРИЯ
ПРЕЗ 2016 ГОДИНА

СОФИЯ, 2017 год.

Годишното издание на Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) вече 25 години дава обективна характеристика за състоянието и промените в производството, търговския обмен и потреблението на метали и металургични продукти.

Предназначен е за ръководители и специалисти в металургичните предприятия-членове, но се ползва и от широк кръг външни експерти.

Колективът на БАМИ, изготвил *„Металургията на България през 2016 година“* благодари на всички ръководители на фирми-членове за предоставената информация относно тяхната дейност и данни за произведената/реализирана от тях продукция, както и на Министерството на икономиката за оказаното съдействие при подготовката на анализа за вноса и износа на метална продукция.

В изданието освен посочените национални източници са ползвани материали и публикации на външни партньори, като Еврофер (www.eurofer.eu), Световната асоциация по стомана (www.worldsteel.org), Еврометали (www.eurometaux.eu), Евростат (www.ec.europa.eu) и други международни организации в областта на черната и цветна металургия.

СЪДЪРЖАНИЕ

РАЗДЕЛ ПЪРВИ	6
ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2016 ГОДИНА	6
1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА	6
1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ.....	10
1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ	15
1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ	17
1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ.....	21
РАЗДЕЛ ВТОРИ	24
ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	24
2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	24
2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2016 ГОД.	24
2.1.2 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ.....	26
2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ.....	27
2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	30
2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	30
2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ.....	34
2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ.....	37
2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ В СТРАНАТА	40
2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП).....	42
НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ	42
2.3. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА	45
ОГНЕУПОРНИ ИЗДЕЛИЯ И МАТЕРИАЛИ	45
2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ	46
РАЗДЕЛ ТРЕТИ	48
ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ	48
3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	48
3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА).....	48
3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО	52
3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК.....	55
3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ И СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ, СПЛАВИ И	
ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ.....	58
3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	59
3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ.....	63
3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	64
3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	66
3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ	68
3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ	70
3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ	71
3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ.....	73
ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ	76

В ГОДИШНИКА СА ВЪЗПРИЕТИ СЛЕДНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ:

<i>БАМИ</i>	-	<i>Българска асоциация на металургичната индустрия</i>
<i>БВП</i>	-	<i>Брутен вътрешен продукт</i>
<i>БДС</i>	-	<i>Брутна добавена стойност</i>
<i>БКТД</i>	-	<i>Бранишов колективен трудов договор</i>
<i>ВП</i>	-	<i>Видимо потребление</i>
<i>ВПНГ</i>	-	<i>Видимо потребление на глава от населението</i>
<i>РВП</i>	-	<i>Реално вътрешно потребление</i>
<i>ВЧМ</i>	-	<i>Валявани черни метали (прокат)</i>
<i>ГВ</i>	-	<i>Горещоваляван (прокат)</i>
<i>ЕСТЕ</i>	-	<i>Европейска схема за търговия с емисии</i>
<i>ЗГП</i>	-	<i>Завод за горещо поцинковане</i>
<i>КЦМ</i>	-	<i>Комбинат за цветни метали</i>
<i>МОД</i>	-	<i>Минимален осигурителен доход</i>
<i>НАП</i>	-	<i>Национална агенция за приходи</i>
<i>НОИ</i>	-	<i>Национален осигурителен институт</i>
<i>ОНД</i>	-	<i>Организация на независимите държави (бивши СССР)</i>
<i>СПС</i>	-	<i>Стандарт на покупателна способност</i>
<i>СВ</i>	-	<i>Студеноваляван (прокат)</i>
<i>СОД</i>	-	<i>Среден осигурителен доход</i>
<i>ТЦМ</i>	-	<i>Тежки цветни метали (прокат от мед и месинг)</i>
<i>ЦИЕ</i>	-	<i>Централна и Източна Европа</i>

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

*Имам удоволствието да представя на Вашето внимание новото годишно издание на Българската асоциация на металургичната индустрия (БАМИ) **Металургията в България през 2016 година.***

В продължение на 25 години запазихме една добра традиция да подготвяме обзорен годишен анализ за производството на черни и цветни метали, металургични и съпътстващи продукти и изделия, да представяме сравнителни данни за икономическото развитие на България, Европейския Съюз и света.

С това издание БАМИ изпълнява една важна задача – да бъде полезна на своите членове, като ги информира за състоянието на металургичната индустрия, за постиженията, проблемите и извършените през годините промени. Годишните издания запознават металургичната общност, нашите български и европейски партньори, както и държавните институции с развитието на металургичните производства, с направените инвестиции в нови мощности и съвременни технологии, с дейностите за опазване на природата и за по-добра работна среда.

Днес металургичната индустрия е основен за българската икономика отрасъл. В резултат на големия обем инвестиции предприятията увеличиха капацитета, качеството и конкурентоспособността на произвежданите метали и металургични продукти, които намират добър прием на европейските и световни пазари. Това е важна стратегическа цел за металургията, предвид експортната насоченост на българското производство и висока зависимост от реализацията в ЕС и трети страни.

Изминалата 2016 год. се характеризира с политически и икономически промени в национален и международен план. У нас бяха проведени предсрочни избори, продължи емигрантския натиск към Европа от региони на Средния изток и Северна Африка, остана проблемът с низходящия тренд в цените на металите. Въпреки това показателите в сектора са добри, металургичната продукция запази високи стойности и дял в износа на страната, има растеж в добавената стойност, запази работните места.

Постигнатото не е малко, но е само част от нашите цели да продължим своето устойчиво развитие. Днешните успехи са нашата надежда за доброто бъдеще.

Накрая искам да благодаря на всички, които имат принос към настоящото издание за събраната и обработена информация, която е важна и полезна не само за ръководителите и специалистите в металургията, но и за много институции и партньори от страната и чужбина.

С уважение,

АНТОН ПЕТРОВ
Председател на УС

РАЗДЕЛ ПЪРВИ

ИКОНОМИКАТА ПРЕЗ 2016 ГОДИНА (КРАТЪК ПРЕГЛЕД – БЪЛГАРИЯ, ЕС)

1. НАСЕЛЕНИЕ, ПАЗАР НА ТРУДА, РАБОТНА ЗАПЛАТА

Политическата и икономическа обстановка в България, региона, Европа и света през 2016 година е сравнително успешна в икономически план, с постигнат устойчив за последните години растеж, но много нестабилна по отношение на политическите процеси. Продължават военните конфликти в Близкия Изток, настъпиха политически промени в съседни на България страни, остават санкциите срещу Русия. Това пречи на стабилността и води до приток на емигранти от кризисните региони към Европа, продължава вътрешната миграция в рамките на страните-членки. Такова движение на хора, търсещи по-добри условия за живот, които не участват активно в създаването на брутен продукт и добавена стойност, а са основно потребители на бюджетни средства и социални права има негативен ефект върху европейската икономика и води до различни по размер и характеристика кризи.

В тази сложна международна политическа и социално-икономическа среда българската индустрия търси възможности за оцеляване, реализация и развитие. Но в България има и други проблеми свързани със забавени реформи и политики в сектори, като образование, здравеопазване, правосъдна система, демографско развитие. Тези фактори задържат растежа и инвестициите, които и за 2016 г. не са достатъчни за доближаване на националните икономически показатели до тези на средните стойностите за Европейския съюз.

Демографските показатели в България продължават да се влошават, както по отношение на броя на населението, така и неговата възрастова и образователна характеристика. А това в средносрочен и дългосрочен план е много важен фактор за страната и нейното бъдеще. Съвременните техники и технологии изискват високо образователно ниво на работната сила, като определящ фактор за устойчивото развитие на страната. Това на практика се постигна при ръст в населението, увеличаване броя на активните млади хора и тяхното участие в стопанския живот.

Данните за последните пет години, посочени в **таблица 1.1** показват постоянен спад на населението, който за 2016 год. е - 52 хил.души. От началото на прехода тенденцията е отрицателна. Само за периода от 2000 г. до 2016 год. средно за една година населението намалява с повече от 65 хил.души, а сумарното намаление за същия период, показано на **фиг.1.1** е **1.047 млн.души.**

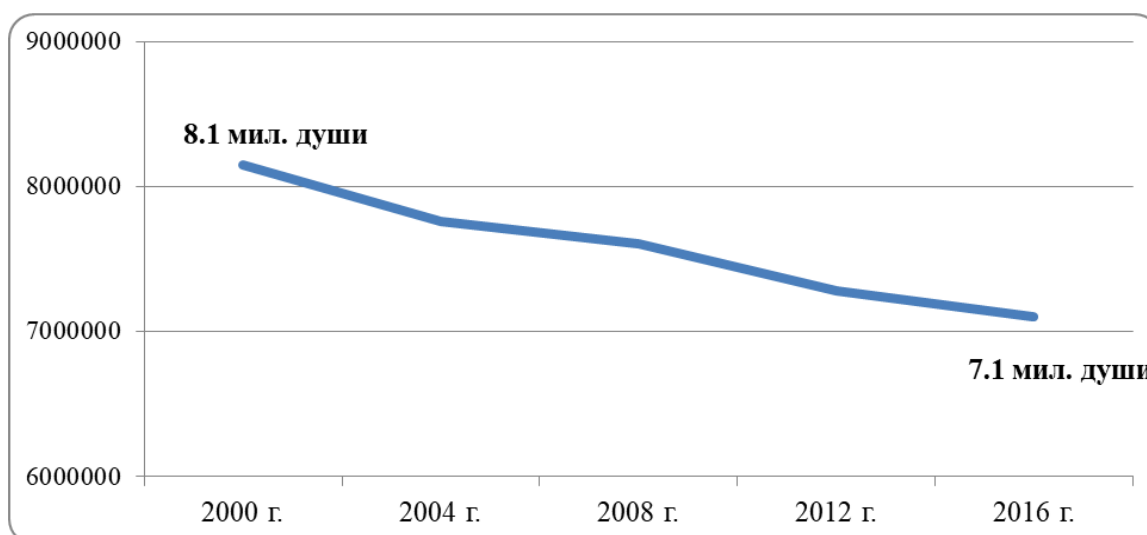
Население по пол и местоживеене, хил. души

Групи население:	2013 г.		2014 г.		2015 г.		2016 г.	
	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%	Хил. души	%
В градовете	5 291.6	73.0	5 267.5	73.1	5 227.1	73.1	5 204.4	73.3
В селата	1 954.0	27.0	1 934.7	26.9	1 926.7	26.9	1 897.4	26.7
Мъже	3 524.9		3 502.0		3 477.2		3 449.9	
Жени	3 720.7		3 700.2		3 676.6		3 651.9	
Общо:	7 245.6	100.0	7 202.2	100.0	7 153.8	100.0	7 101.8	100.0

Източник: НСИ

Съотношението градско към селско население е 3 към 1, като постоянно се измества в полза на живеещите в градовете. Селата продължават да се обезлюдяват.

Фигура 1.1

Население на България, брой мил. души

По естествен прираст България има най-големи отрицателни стойности от всички страни-членки на ЕС. Затова и възрастовата характеристика на населението е най-неблагоприятна. Така за 2016 г. групата на **15 - 24 годишните, т.е най-перспективната част като работна ръка в България е с дял от 9.6 % при средно за ЕС(28) – 11.1%**. Обратно е за възрастовата група над 65 години: в България тази възраст има висок относителен дял - 15.8 %, докато средната стойност за ЕС(28) е 13.8 %.

През годините демографската характеристика в страната не се подобрява и кризата се задълбочава. Това също създава неблагоприятна бизнес-среда и условия за развитие на индустрията, пречи за реализиране на нови инвестиционни намерения от страна на националния и чуждестранен бизнес.

Друг демографски показател, който има отношение към качеството и стандарта в страната е средната продължителност на живот на нейното

население. Този показател в България отново е под средната стойност за ЕС(28) и тя е на последно място от всички страни-членки. По данни на НСИ средната **продължителност на живота в Европейския Съюз (28) за 2015 год. е 80.6 години**, за България е **74.7 години** или средностическият български гражданин живее 6 години по-малко.

Най-дълъг е живота в Испания – 83 години, следва Италия с 82.7 години. В съседните балканските страни средната продължителност също е по-висока, като в Гърция е 81.1 години, Румъния – 75 години, Турция – 78.2 години, Сърбия – 75.3 години и Македония – 75.5 години.

В съответствие с демографската характеристика се променя и пазара на труда. Данни за средногодишния **брой на наетите лица** по трудово и служебно правоотношение, за доходите на работещите и някои социални параметри за 2016 год. са представени в таблица 1.2.

Таблица 1.2

Средногодишен брой на наети лица, ниво на безработица, инфлация

Показатели	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Средногодишен брой на наетите лица (национални сметки), хил. души	2 174.8	2 203.1	2 254.8	2 232.8
Средногодишен брой регистрирани безработни, хил.	436.3	384.5	305.1	247.2
Средногодишно ниво на безработицата (НСИ), %	12.9	11.4	9.1	7.6
Инфлация/дефлация	-2.0	-1.4	- 0.1	- 0.8
Средна месечна работна заплата на наети по трудово и служебно правоотношение за страната, лева	807	822	878	962
- обществен сектор	839	888	926	984
- частен сектор	796	800	863	954
- в т.ч. преработваща промишленост	668	700	761	846
Средна месечна заплата, в дейност 24 „Производство на основни метали“:	1 129	1 178	1 187	1 246
• черна металургия	1 069	1 050	1 077	1 131
• цветна металургия	1 617	1 661	1658	1 724
• леене на метали	623	692	740	792

Източник: НСИ

Данните за заетите лица през 2016 год. и промените спрямо предходните периоди налагат следните изводи:

- **броят на наетите лица** от 2013 год. бележи ръст, който продължава три последователни години – до 2015 година. **В 2016 год. отново се отчита спад от - 23 хил.души в сравнение с предходната 2015 година.** Паралелно намалява и броя на регистрираните безработни, респективно коефициента на безработица от 9.1 % става 7.6 %.

От тези данни се налагат противоречиви изводи, които не дават еднозначна представа за състоянието на пазара на труда. Констатира се намаляване на наетите лица, като едновременно намаляват и регистрираните безработни. Причина за това е влиянието на други странични фактори, като отрицателния прираст и намаляващото работоспособно население в България, както и миграцията на млади хора в работоспособна възраст извън страната. **Реално пазарът на труда се влошава.**

Спадът на коефициента на безработица не е свързан в дългосрочен план с ръст в броя на заетите лица. Балансът между разкритите нови работни места и намаляването на съществуващите не е положителен, реалното икономическо развитие не създава достатъчен брой нови работни места.

През целия разглеждан период **доходите на работещите по трудово и служебно правоотношение растат.** Средната месечна заплата в страната през 2015 год. спрямо предходната е увеличена с 56 лева, а само за преработващата промишленост – с 61 лева.

През 2016 год. спрямо 2015 год. увеличението в абсолютна стойност достига 84 – 85 лева, ръст от около 10 %. Заплатите в обществения сектор са по-високи от тези на частния, но има тенденция тази разлика да намалява. Така през 2016 год. на годишна база е била само 30 лева при 63 лева разлика за предходната 2015 год. Общественият сектор отчита по-малък годишен ръст от 6 % при **11 % в частния сектор.** В преработващата промишленост отчетеният ръст е 11.2 %, значително изпреварва ръста на производителността на труда.

Средната работна заплата(СРЗ) и средният осигурителен доход(СОД) на работещите в производството на метали и прокат от тях продължава да е едно от най-високите в страната. За цялата икономическа дейност 24.Производството на основни метали през 2016 год. СРЗ е 1.5 пъти по-висока от тази на преработващата промишленост, а само за цветната металургия – над 2 пъти.

По предварителни данни на НСИ за 2016 год. средната работна заплата в **цветната металургия (1 724 лева) изпреварва тази в добивната промишленост (1 377 лева) и в сектор енергетика (1 684 лева).**

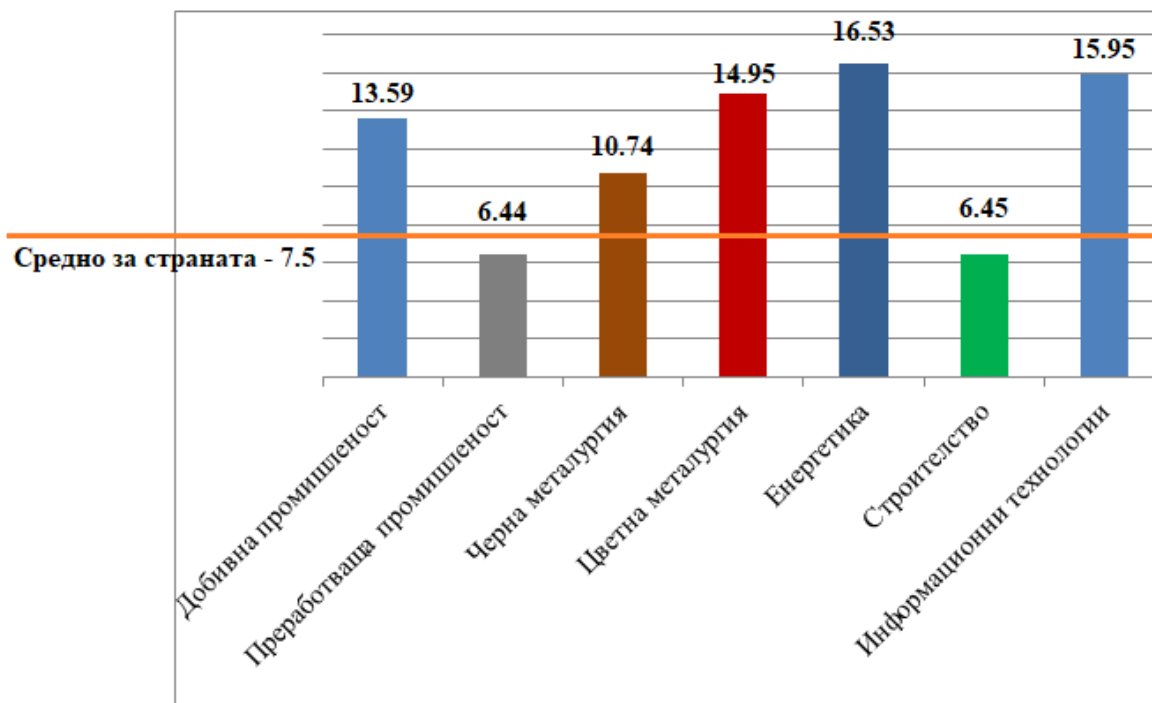
Предприятията от металургичната индустрия и свързаните производства, както и всички фирми-членове на БАМИ споделят общи социални ценности и политики, като поддържат активен диалог с партньорите от националните браншови синдикати.

В сектора има постоянно действащ Браншов Колективен Трудов Договор (БКТД). В последния, сключен за периода 2017 г. – 2018 г. Минималната Работна Заплата (МРЗ) за работещите в основното производство е увеличена със 100 лева, ръст от 122 %. Договорени са по-високи стойности и на други допълнителни плащания и социални придобивки.

На фигурата по-долу (фиг.1.2) са представени разходите на работодателя за труд в лева за един отработен час от наетите лица по трудово и служебно правоотношение през 2015 г. в основните сектори на промишлеността, които са

сравнени със средните разходи на останалите икономически дейности в страната. Посочени са същите разходи на работодателите от черната и цветна металургия, както и тези в информационните технологии, като сектор с най-високи възнаграждения.

Фигура 1.2

Разходи на работодателя за труд, лева за един отработен час

Източник: НСИ

Най-високи и близки по стойност са разходите на работодателите за труд за един отработен час в енергетиката, информационните технологии и цветната металургия. Над средното за страната ниво от 7.5 лева/час са още добивната промишленост (почти 2 пъти) и черната металургия (1.5 пъти).

Значителна част от разходите за труд за един отработен час, които работодателите правят в отрасли като металургия и добивна промишленост се предоставят под други форми, различни от прякото възнаграждение като работна заплата.

1.2. БВП, БДС, ПРОИЗВОДИТЕЛНОСТ

Вече десет последователни години след редовното членство на България в ЕС страната е на последно място по произведен БДС/БВП на човек от населението, включително и по Стандарт на покупателна способност (СПП). Въпреки отчитания ежегоден ръст в икономическите показатели той не води до промяна в тези позиции.

През 2016 год. средният реален растеж на световната икономика е 3.1 %, за икономиката на ЕС (28) е 1.9 %, а в България реалният растеж е 3.4 % при 3.6 % през 2015 година (данни на МФ).

Произведеният през 2016 год. **реален БВП** на човек от населението в **ЕС(28) е 26 900 евро, в България – 6 000 евро**, т.е 4.5 пъти по-малък. От всички страни-членки близка до нашата стойност има **Румъния - 7 600 евро**, но през 2016 год. **абсолютната стойност на БВП на глава от населението е с 1600 евро повече**, като годишният ръст спрямо предходния период е 5.6 % при 5.3 % на България.

В останалите страни от региона на ЦИЕ реалният БВП е над или около 11-12 хиляди евро/човек (Латвия, Литва, Полша, Хърватия, Унгария), а в 11 от страните-членки стойностите са над средното европейско ниво – достигат около или над 30 хиляди евро на човек.

След 6-годишен спад на БВП от 2014 год. до 2016 год. Гърция отчита малък растеж от 0.4 %, като в стойност достига 17 100 хил.евро на човек, почти 3 пъти повече от тази в България.

Подобна е класацията на страните-членки на ЕС по БВП на човек от населението в стандарти на покупателна способност (СПС). През всички години на членство, в т.ч. и за 2016 год. най-ниско ниво и все още под 50 % от средната стойност има само България. За 2016 год. **БВП по СПС е 48 % от това на ЕС(28).**

По данни на НСИ и ЕВРОСТАТ за 2016 год. в Румъния този показател е 59 %, в Полша – 69 %, Унгария – 67 %, Хърватия - 59 %, Чехия – 88 %.

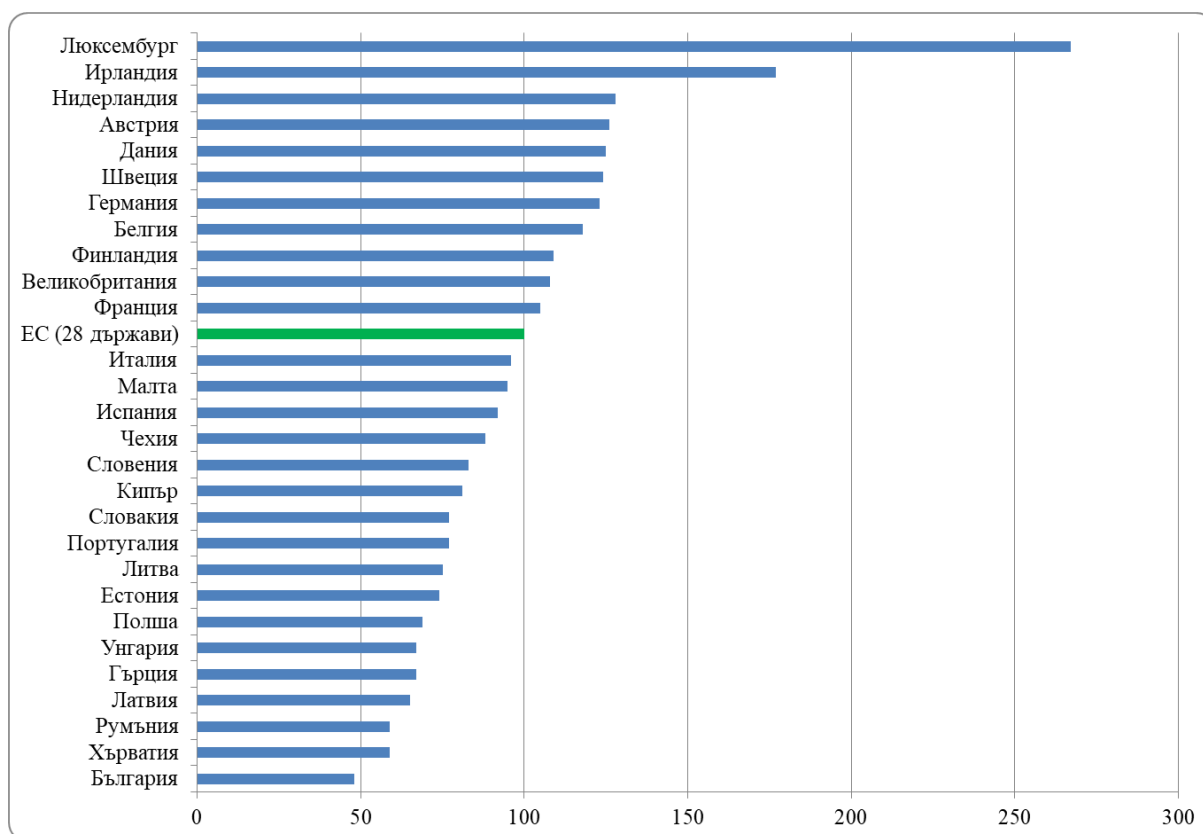
На фигура 1.3 са илюстрирани показателите за БВП на човек от населението в стандарти на покупателна способност през 2016 год. за всички страни-членки в проценти, спрямо средната стойност на ЕС(28), приета за 100.

Първите 11 страни в графиката, които са над средното европейско ниво (линията в зелено) фактически са само от Западна Европа. Останалите под линията на средната покупателна стойност са страните от Южна и Централна и Източна Европа(ЦИЕ). Разликата между високите и по-ниски стойности е около два пъти.

До сега прилаганите схеми за подпомагане по различни европейски структурни фондове и програми и структурните промени в икономиката не са променили българската позиция в тази класация. Десет години след членство покупателната способност остава най-ниска и под 50 % от средния за ЕС показател (от 41% през 2007 г. достига 48% в 2016 год.).

Румъния започна членството си също от по ниво на БВП на човек от населението в СПК (43 % от средното за 2008 год.) и достига 59% от средната стойност за ЕС(28) в 2016 година.

За преодоляване на тези големи различия, които са предпоставка за вътрешна миграция в границите на ЕС е необходима по-активна европейска политика за регионално развитие.

БВП на човек от населението в стандарти на покупателна способност (ЕС28=100)

Източник: Евростат, НСИ

Стойностите на създадения в България Брутен Вътрешен Продукт и Брутна Добавена Стойност по отделни икономически дейности за последните четири години са дадени в табл.1.3.

Брутната добавена стойност (БДС) през 2016 год. е **79 937 млн.лева**, а **Брутният вътрешен продукт /БВП/ - 92 635 млн.лева**.

Делът на промишлеността в общата БДС на България за 2016 год. е 23.8 %, а в БВП – 20.5 %. За цялата индустрия (промишленост и строителство) този дял е съответно 28 % в БДС и 24 % в БВП. Селското стопанство формира относително нисък процент – 4.4 % от БДС и 3.8 % от БВП за 2016 год. и втора година има спад в показателите спрямо предходните периоди.

Брутният вътрешен продукт, които се формира от добавената стойност на българската икономика (86.3 %) и от данъци (13.7 %) през последните години отчита постоянен ръст, през 2016 год. спрямо 2015 год. **общото увеличение е с 4 064 млн.лева или 104.4 %.** Растежът се формира както от увеличената добавена стойност (+3391 млн.лева) във всички икономически дейности от сферата на производството (без селско стопанство) и от услугите, така и от корективи/данъци (+ 673 млн.лева).

Таблица 1.3

БВП и БДС по сектори и групировки, млн. лева

Показатели:	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.*	
					% от БВП
Брутна Добавена Стойност /БДС/– текущи цени, мил.лева, в т.ч.	70 576	72 608	76 546	79 937	86.3
- селско и горско стопанство	3 778	3 823	3 664	3 519	3.8
- добивна и преработваща пром., енергетика, ВиК (B-E)	16 007	16 501	18 013	19 009	20.5
- строителство(F)	3 305	3 225	3 322	3 388	3.7
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- търговия, хранене, транспорт и съобщения (G-J)	18 679	19 522	20 937	22 039	23.8
- финанси, застраховки, недвижимо имущество и други бизнес услуги(K,L,M,N)	16 262	16 814	17 705	18 806	20.3
- държавно управление, образов., здравеопазване (O-Q), други (R-U)	11 097	12 679	12 905	13 175	14.2
=====	=====	=====	=====	=====	=====
- корективи /данъци/	11 395	11 004	12 025	12 698	13.7
Брутен Вътрешен Продукт /БВП/, млн.лева	81 971	83 612	88 571	92 635	100.0
БВП на глава от населението, лева		11 577	12339	12996	

Източник: НСИ, * предварителни данни

Последните официални данни на НСИ за обема на производството в стойност и за основните икономически показатели на страната за период от четири последователни години по сектори на промишлеността са дадени в таблица 1.4.

Таблица 1.4

Основни икономически показатели

КИД 2008 / ПОКАЗАТЕЛИ	2012	2013	2014	2015
ОБЩА ПРОМИШЛЕНА ПРОДУКЦИЯ	63 876	64 034	63 446	66 105
Добивна промишленост/Сектор В/				
- произведена продукция, млн.лева.	2 970	2 557	2 433	2 435
- добавена стойност, млн. лв.	1 660	1 299	1 162	1 107
- заети лица, брой	25 030	24 635	24 105	24 025
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	66.3	52.7	48.2	46.1
Преработваща промишленост/Сектор С/				
- произведена продукция, млн. лв.	49 886	51 076	52 383	54 354
- добавена стойност, млн. лв.	9 149	9 345	10 379	12 192
- заети лица, брой	525 257	524 041	538 017	546 672
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	17.4	17.8	19.3	22.3
24. Производство на основни метали				
- произведена продукция, млн.лева	7 390	7 436	7 310	7 412
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	71.6	38.8	52.3	56.8
в т.ч. в цветната металургия, хил.лв	115	68	94.7	119.9
Енергетика /Сектор Д/				
- произведена продукция, млн. лв.	9 646	9 043	7 275	7 899
- добавена стойност, млн. лв.	2 960	3 323	2 541	3 134
- заети лица, брой	33 243	32 809	32 569	31 771
- добавена стойност на един зает, хил.лв.	87.9	101.3	78.0	98.6
Доставка води, канализ.услуги, управление на отпадъци /Сектор Е/				
- произведена продукция, мил. лв.	1374	1 358	1 355	1 417
- добавена стойност, млн. лв.	666	675	678	739
- заети лица, брой	34 219	34 097	32 757	33 169
- добавена стойност на един зает, хил. лв.	19.5	19.8	20.7	22.3

Източник: НСИ

Произведена е общо промишлена продукция за **66 105** млн.лева, с **2 659** млн.лева повече от тази през **2014** год. С най-голям дял от общата продукция в страната е преработващата промишленост, в която влиза и металургичната индустрия.

За последната година се увеличава основно продукцията на преработващата промишленост – с **1 971** млн.лева, от тях около **100** мил.лева е приносът на металургичната индустрия. Енергетиката отчита ръст в продукцията от **624** млн.лева, а приносът на сектор ВиК и управление на отпадъци е **62** млн.лева.

Показателите в таблицата показват висок относителен дял на произведената металургична продукция, както в обема на преработващата промишленост (14 %), така и в общото промишлено производство на страната – дял от 11.2 % за 2015 година.

Добавената стойност на един зает в металургията за последните две години расте, след рязък спад в 2012 год. като резултат от два фактора - покачването на цените на електроенергията в страната и намаляването на цените на металите на международните пазари. Въпреки тези неблагоприятни въздействия върху производителите, през посочения период добавената стойност на един зает в металургията остава **над два пъти по-високи от средната стойност в преработващата промишленост, надвишава и тези на добивната промишленост.**

Производството на цветни метали, сплави и продукти от тях е една от най-перспективните промишлени дейности, с високи показатели и принос не само за постиженията на българската икономика, особено в стойностите на износа, но тези метали заемат висок относителен дял и в общите показатели на Европейския съюз.

В резултат на вложените до сега инвестиции в цветната металургия, довели до нейното високотехнологично развитие на основа на върхови технологии, както и за усвояване на нови продукти и изделия **добавената стойност на един зает през 2015 год. достига 119.9 хил.лева.** Съгласно данните на НСИ това е най-висок показател за всички промишлени отрасли, с устойчив ръст и превишаващ този на приоритетни за страната сектори, като енергетиката.

Основните технологични и икономически показатели на **металургията на България характеризират дейността като конкурентоспособна и с потенциал за развитие**, с висока значимост за националната и европейска икономика.

1.3. ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

Металургичните производства се характеризират с голям енергиен разход, процесите протичат при високи температури за топене на металите или за тяхната електролизна рафинация. Това прави производителите от металния сектор силно зависими от политиките и регулациите в областта на енергетиката, от пазара и цените на енергоносителите.

За намаляване на тази зависимост от енергетиката през последните години се извърши иновативно обновяване на мощностите в металургията, включително внедряване на съвременни енергоспестяващи и високоефективни съоръжения и технологии. Тези процеси са постоянна практика и политика на сектора.

В резултат на активната работа на енергоинтензивните индустрии за прилагане на европейските практики и компенсиране на допълнителни разходи от увеличените енергийни цени се прие **НАРЕДБА № Е-РД-04-06/2016 г. за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници.** Схемата за предоставяне на помощ действа за периода от 1 август 2015 г. до 31 декември 2020 г., като размера се определя за всеки ценови период.

В последния енергиен баланс на НСИ за 2015 год. индустрията отчита общо енергийно потребление от 2 701 хил.тона нефтен еквивалент, в сравнение с 2014 год има **завишение от 95 хил.т.н.е.** По видове енергийни ресурси с най-висок дял е природният газ – 917 хил.т.н. или 34 %, следва електроенергията със 769 хил.т.н.е и 28.5 %. Останалите количества и дялове са на другите видове енергоносители, като твърди и течни горива, топлинна енергия и др.

Общото потребление на **енергийни ресурси в домакинствата е 82 % от това в индустрията** и възлиза на 2 213 хил.т.н.е., с изразена тенденция да се увеличава дялът на потребената електроенергия (41.3 %) за сметка на останалите горива. **Количеството на електроенергията за бита вече надвишава потреблението в индустрията със 146 хил.т.н.е.** При домакинствата е ниско потреблението на природен газ, с дял от 2.3 % в енергийния баланс на тази група потребители. Високото потребление на електроенергия се дължи на съществуващото кръстосано субсидиране на битовите потребители от страна на индустрията, задържане на цените и не стимулира търсенето на други алтернативи.

Изпълнението на политики и проекти за промяна в количествата и вида на използваните енергийни ресурси е нереализиран потенциал за подобряване на енергийната ефективност в бита и за намаляване на парниковите газове.

Общото енергийно потребление в металургията е **243 хил.тона н.е. , с 14 хил. по-малко от 2014 год. (257 хил.тона н.е.). Същото представлява 9 % от общото индустриално потребление** в страната, при дял от 10 % през предходната година.

За последните 10 години общото енергийно потребление в металургията намалява повече от два пъти. Два са основните фактори за тези промени – закриване на стари производства и осъществени иновации/инвестиции в нови енергоефективни мощности и технологии.

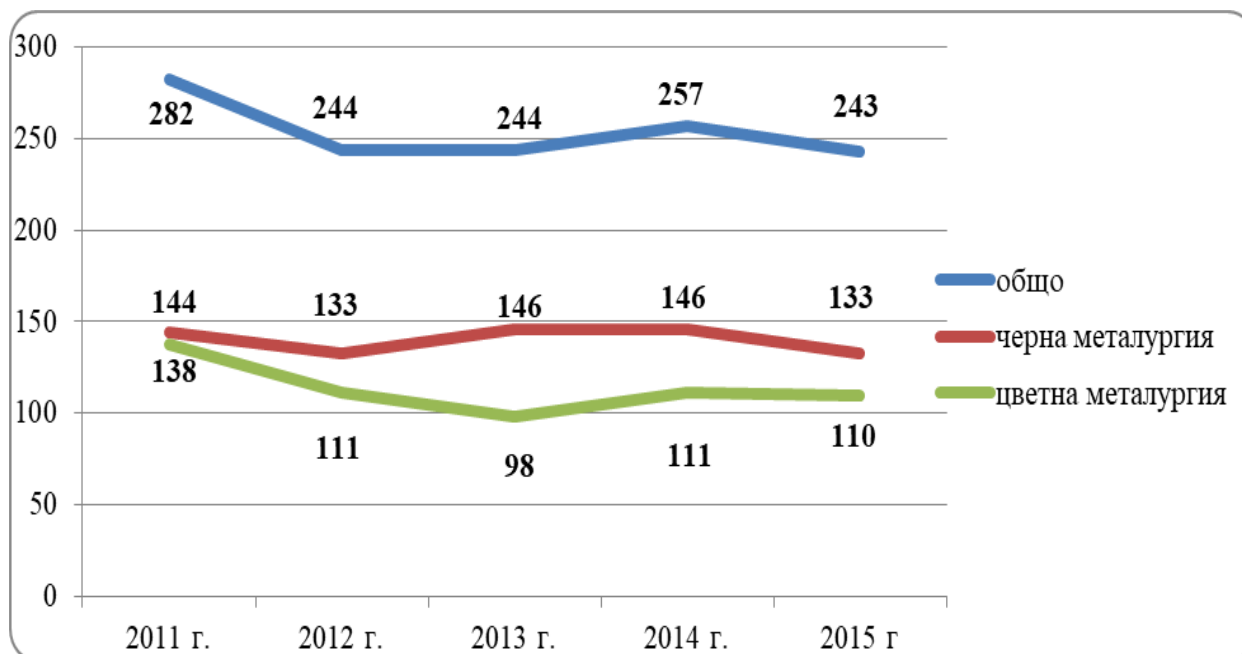
В двата подсектора разпределението на общия разход е съответно 55 % в цветната металургия (133 хил.т.н.е.) и 45 % (110 хил.т.н.е.) в черната металургия.

Въпреки подобряващата се енергийна ефективност **потреблението на електроенергия в черната и цветна металургия (135 хил.т.н.е.) е по-високо от това на останалите сектори на българската промишленост и представлява 18 % от общия индустриален енергиен разход.** Следват химическата и хранително-вкусовата промишленост, съответно с дял от 15 % и от 13 %.

Потреблението на природен газ (81 хил.тона н.е.) е основно в черната металургия (61 %), а в цветната се ползва предимно в обработката на металите до прокат и изделия от цветни метали и сплави. Дялът на потреблението на природен газ от металургичната индустрия за 2015 год. в общото неенергийно индустриално потребление на страната е 9 %, при относителен дял от 10 % през предходния едногодишен период.

От фигура 1.4 се вижда динамиката на енергийното потребление общо и поотделно за черна и цветна металургия през последните пет години.

Фигура 1.4

Енергийно потребление в металургията, хил. т. н. е.

Внедряването на най-добрите налични техники и технологии не променя енергоинтензивния характер на металургичните процеси. Затова и високият дял на металургията в общия обем на промишленото производство води до по-висок енергиен интензитет на икономика. Тази специфична структура в България ще се запази и през следващите години, респективно енергийният разход на единица БВП се очаква да бъде по-висок от средния показател за ЕС.

1.4. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ВНОС И ИЗНОС НА СТОКИ

Металите и металургичните продукти от черни и цветни метали и техните сплави имат висока стойност в износа на България, години наред те са с преобладаващо присъствие в стоковата листа на страната за пазарите на Европейския съюз и други региона на света.

С експортна насоченост са всички металургични продукти, като прокат от черни метали, електролитна мед, цинк, олово, валцов и пресов прокат от тежки и леки цветни метали, различни съпътстващи производства.

Въпреки, че такава експортна характеристика имат и други сектори на българската индустрия външотърговското салдо на страната при стоковия обмен има отрицателна стойност. Този дефицит през последните години намалява, но все още е в порядъка на няколко милиарда лева.

Данните за вноса и износа на България през последните пет години са дадени в табл. 1.5. Посочени са и стойностите на внесените и изнесени металургични продукти (включително метални отпадъци) за същия период.

Външнотърговски баланс при стоковия обмен, млрд. лева

Показатели:	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Внос на стоки, в т.ч	49.8	50.5	51.2	51.6	51.0
от ЕС (28)	29,3	30.2	31.5	33.2	33.1
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- металопродукти	3.3	3.3	3.6	3.5	3.5
относителен дял, %	6.6	6.5	7.0	6.8	6.7
Износ на стоки, в т.ч	40.7	43.5	43.2	45.5	46.1
за ЕС(28)	23.9	26.1	26.9	29.1	31.1
-----	-----	-----	-----	-----	-----
- металопродукти	6.6	6.7	6.1	6.1	5.1
относителен дял,%	16.3	15.3	14.3	13.2	11.1
Външнотърговско салдо,	- 9.1	- 7.0	-7.9	-6.1	-4.9
в т.ч. на					
- металопродукти	+ 3.3	+ 3.4	+2.5	+2.6	+1.6

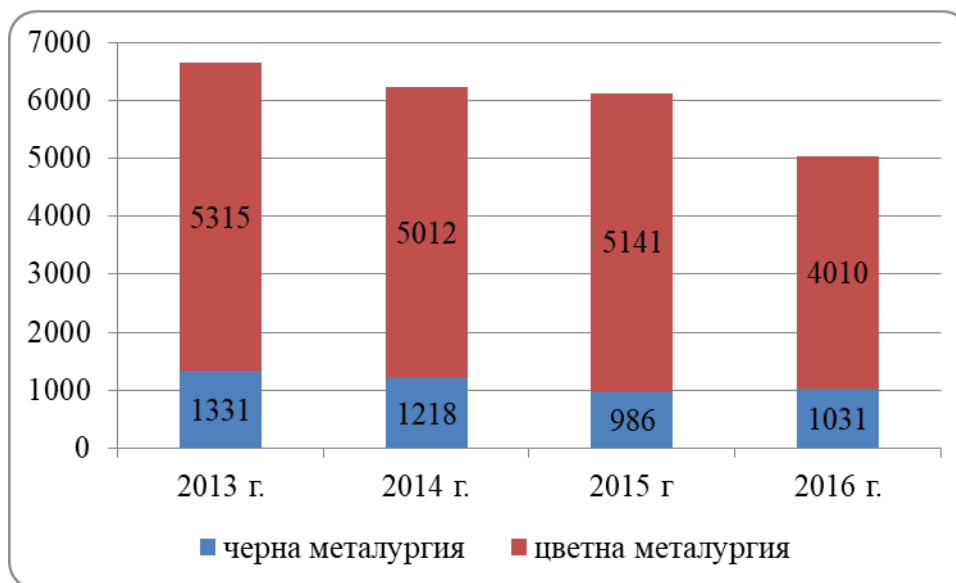
Източник: НСИ, SITB; Митнически данни, НАП

Общият стоков износ, като индикатор за конкурентоспособност и растеж на българската икономика показва, че през 2016 год. спрямо 2015 год. в стойност увеличението е с 0.6 млрд.лева (1.3 %), като вносет на стоки намалява също с 0.6 млрд.лева (под 1.2 %). Като резултат отрицателното външнотърговско салдо намалява общо с 1.2 млрд.лева, достига до най-ниско ниво от **-4.9 млрд.лева** за последните десет години.

Металите и металургичните продукти години наред запазват висок относителен дял в износа на стоки, който преди икономическата криза достигаше 16 – 18 %. В резултат от намаляване на производство в периода на криза, а след нея от значителния спад на цените на металите на световните пазари, тези стойности и техния относителен дял също намалява, съответно до 13.2 % за 2015 год. и **11.1 % за 2016 год.**

Външнотърговският стоков оборот на металите през всички години формира положително салдо в размер на няколко милиарда лева и има принос за подобряване на външнотърговските показатели на страната.

Стойностите на износа общо и по видове метали и металургични продукти за последните години са показани на фиг 1.5.

Износ на метали и металургични продукти, млн. лева

В черната металургия след 2011 год. търговският балансът е отрицателен, с тенденция в стойност и в натура разликата да се увеличава. Закриването на големи металургични мощности ограничени възможностите за производство на стоманени продукти и изделия по видове и асортимент, поради което вносът за покриване на вътрешното потребление е значителен.

Цветната металургия продължи своето развитие и промени облика на българската металургия. Днес тя се характеризира с висока специализация в производството и обработката на цветни метали и сплави, това дава специфична характеристика на цялата българска икономика и има своя принос в металургичната индустрия на Европейския съюз. През последните години от външнотърговския обмен на **цветни метали се формира положително салдо от 3-4 млрд. лева.**

По официални данни на БНБ за износа, представени в табл.1.6 за периода 2012 г.- 2015 г. цветните метали имат най-висока стойност от всички видове стоки по отделните групи. В 2016 год. има спад в количествата и стойностите на изнесените цветни метали (-1 млрд. лева), в резултат на което само стойността на изнесените суровини за производство на храни (предимно зърнени култури) става по-висока.

Таблица 1.6

Външна търговия – износ по стокови групи, млн. лв

Групи стоки	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.
Потребителски стоки, в т.ч.	9432	10193	11219	12034	12286
• Храни	1935	2130	2341	2603	2744
• Цигари	422	420	442	407	285
• Напитки	196	198	167	180	179
• Дрехи и обувки	2848	3038	3146	3115	3295
• Лекарства и козметика	1371	1571	1816	1925	1888
• Мебели и дом. обзавеждане	1463	1517	1722	1964	1967
• Други потребителски стоки	1195	1319	1585	1841	1926
Суровини и материали, в т.ч.	17535	18930	17840	18547	18071
• <i>Чугун, желязо и стомана</i>	1409	1209	1074	803	782
• <i>Цветни метали</i>	4483	4709	4364	4509	3504
• Химически продукти	676	608	655	741	679
• Пластмаси, каучук	1077	1286	1404	1590	1614
• Торове	397	330	375	465	430
• Текстилни материали	728	782	827	944	988
• Суровини за производство на храни	3389	4517	3607	3498	3979
• Дървен материал и хартия, картон	789	861	928	966	956
• Цимент	54	43	33	47	67
• Тютюн	259	328	260	253	326
• Други суровини и материали	4276	4256	4312	4731	4744
Инвестиционни стоки, в т.ч.	6831	7765	8415	9795	10867
• Машини, уреди и апарати	1960	2233	2364	2510	2523
• Електрически машини	887	1072	983	1149	1208
• Транспортни средства	728	802	802	939	1004
• Резервни части и оборудване	1682	2078	2247	2538	2660
• Други инвестиционни стоки	1574	1581	2018	2659	3470
Общо неенергийни стоки, в т.ч.	33798	36888	37474	40376	41225
Общо енергийни ресурси	6809	6620	5694	5012	4795
• Петролни продукти	5727	5680	4633	3735	3327
• Различни от петролни продукти	1082	941	1061	1278	1467
Други	16	51	66	82	89
Общо износ	40623	43559	43233	45470	46110

Източник: БНБ

Съизмерим с металургията и зърнените култури е **износът на нефтопродукти**, но поради спад на международните цени на петрола стойностите през целия посочен период намаляват. Въпреки големия износ от стоковата група на енергийните ресурси нейният външнотърговски баланс е отрицателен, през годините възлиза на няколко (3-4) милиарда лева.

1.5. МЕТАЛУРГИЧНАТА ИНДУСТРИЯ НА ЕС И БЪЛГАРИЯ

Съвременният свят е немислим без металите, сплавите и техните продукти, които са важна суровина по веригата на добавената стойност във всички отрасли на индустрията, като енергетика, в т.ч. ВЕИ, инвестиционното машиностроене, електроника и електротехника, транспорт, строителство, информатика и телекомуникации, бита и др. Металите имат висока рециклируема способност, която позволява многократно преработване и почти безкраен цикъл на употреба. Затова са във фокуса на ЕС за реализиране на политиките по ефективно използване на ресурсите и преминаване към кръгова икономика.

Икономически развитите страни и региони се стремят да намалят своята зависимост от външни доставки и да осигурат собствени метални суровини за важните отрасли. Това е обща политика и на Европейския съюз, която се прилага от страните-членки. Затова металите заемат съществен дял в общото производство на ЕС(28) и в националните индустрии. Чрез търговската политика се осъществява защитата на европейските пазари от нелоялен и субсидиран внос от трети страни, което вече се констатира като проблем за икономиката на Европа. Това се наблюдава в много сектори и въпреки мерките вносът, особено на стомана продължава да расте. Високите изисквания към производителите в Европа също влияе на този процес, поради «изтичане» на производства в други региони на света. **Азия, основно Китай е най-големият производител на метали, с дял над 50 % от световното производство на стомана, мед, цинк, олово.**

В тази нова икономическа среда ЕС постави на дневен ред възраждането на индустрията. Прилагат се политики и мерки за защита на европейското производство от нелоялен внос на металургични продукти от трети страни, включително Китай. Въпреки това от 2011 год. до 2015 год. стойността на произведената продукция в дейност **24.Производство на основни метали** за целия ЕС(28) намалява с 57 млрд.евро, спад от над 17 %.

През 2015 год. спрямо предходната в ЕС е произведена металургична продукция за **330,8 млрд.евро** (предварителни данни Евростат - С.24 от НАСЕ), спрямо предходната има ръст от 766 млн.евро. Производството в **България е 3.8 млрд.евро**, представлява 1.15 % от общото производство. Страната ни запазва своето 16-то място в този сектор от всички страни-членки.

Германия е най-голям производител на метали в ЕС със стойност на продукцията от 92.4 млрд.евро и дял от 28 %, следва Италия с обща продукция от 55.3 млрд.евро (17%), Франция (27 млрд. евро) и Испания (24 млрд.евро). Други големи производители са Великобритания (21.9 млрд.евро), Белгия и Австрия.

От новоприетите страни Полша има най-висок обем - 10.7 млрд.евро, следва Чехия със 6.8 млрд.евро. Близко до обема на България са Гърция – 4.2 млрд.евро, Румъния – 3.8 млрд.евро и Словакия – 3.8 млрд.евро.

Относителната тежест на стоманодобива и проката от черни метали в структурата на металургичния сектор на ЕС е по-голяма (56.2 %) от този на цветната металургия (32.4 %). На фиг.1.4 е представено това съотношение за ЕС(28) и България по даните на ЕВРОСТАТ за 2015 год.

Фигура 1.4

**Структура на КИД 24.Производство са основни метали в ЕС и България
(по стойност на произведената продукция)**

През 2015 год. стойността на произведените черни метали и прокат в ЕС е 185.9 млрд. евро, на цветните метали – 107.3 млрд.евро и на леярската продукция – 37.5 млрд.евро.

Металургията в България е силно специализирана в производството на цветни метали и тази тенденция през годините расте. През 2014 год има 82.4 % относителен дял, а в 2015 год. е 84.5 %.

Общото производство на стомана в ЕС след икономическата криза отбеляза спад от почти 23 %, но въпреки това запазва своето **второ място в света с обем от 162 млн.тона през 2016 год. Това е значително по-малко (само 20 %) от годишното производство на Китай - над 808 млн.това сурова стомана.**

Проблемите на стоманодобива в Европейския съюз са свързани с увеличаващите се цени на електроенергията като резултат от реализирането на политиките по промени в климата (ВЕИ, ЕСТЕ), както и от либерализацията на търговията с трети страни, нелоялен и дъмпингов внос на стоманени продукти от Китай, Русия, Украйна и др.

Българският стоманодобив, който е експортно ориентиран също се влияе от тези процеси и за последните пет години количеството на произведената сурова стомана отчита спад от 35 %.

В България произведените цветни метали, сплави и продукти от тях през 2015 год. са на стойност 3.2 млрд.евро, представляват 3 % от общата стойност на продукцията на ЕС по С24.4.

Производството на блокови метали (**мед, цинк, олово**) и прокат от цветни метали и сплави в България има висок принос не само в националната икономика, но те имат висок относителен дял и в общото производство на ЕС.

Стойностите на произведените цветни метали и продукти от тях по страни-членки е, както следва:

Страна	стойност, млрд. евро		дял, %
	2014 г.	2015 г.	
ОБЩО ЕС(28), в т.ч.	103.6	107.3	100
Германия	31.7	32.4	30.2
Италия	13.6	14.1	13.1
Испания	9.5	8.9	8.3
Белгия	8.1	8.2	7.6
Франция	7.8	8.9	8.3
Обединено Кралство	7.3	7.7	7.2
Австрия	4.2	4.6	4.3
Швеция	3.9	4.2	3.9
България	3.1	3.2	3.0
Гърция	2.5	2.6	2.4
Полша	2.2	2.4	2.2
Други (17 страни от ЕС)	9.7	10.1	9.5

Източник: Евростат, м.04.2017

България е на 9-то място по стойност на произведена продукция от цветни и благородни метали в страните-членки. Останалите непосочени държави имат годишен обем за цветни метали около и под 1 млрд.евро.

Стойността на произведената продукция в цветната металургия силно зависи от цените на металите на световните пазари, които съществено се променят през последните години. За 2015 год. спрямо 2014 год. се отчита ръст от 3.7 млрд.евро.

Европейският съюз е на трето място по производство на електролитна мед и олово в света, с дял от 16.5 %. По производство на цинк заема второ място с 15.0 % дял от общото световно производство.

За тези престижни места в световната икономика принос има българската металургия, която осигурява 8.5 % от електролитната мед и 15 % от анодната мед на Европа. При блоковия цинк този дял е 4 %, а за оловото – 5.5 %.

Българската металургична индустрия се развива на основа на най-добрите техники и технологии, което я прави конкурентоспособна с потенциал да остане водеща за икономиката на страната и основа за развитие на редица съвременни нови производства.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

ЧЕРНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

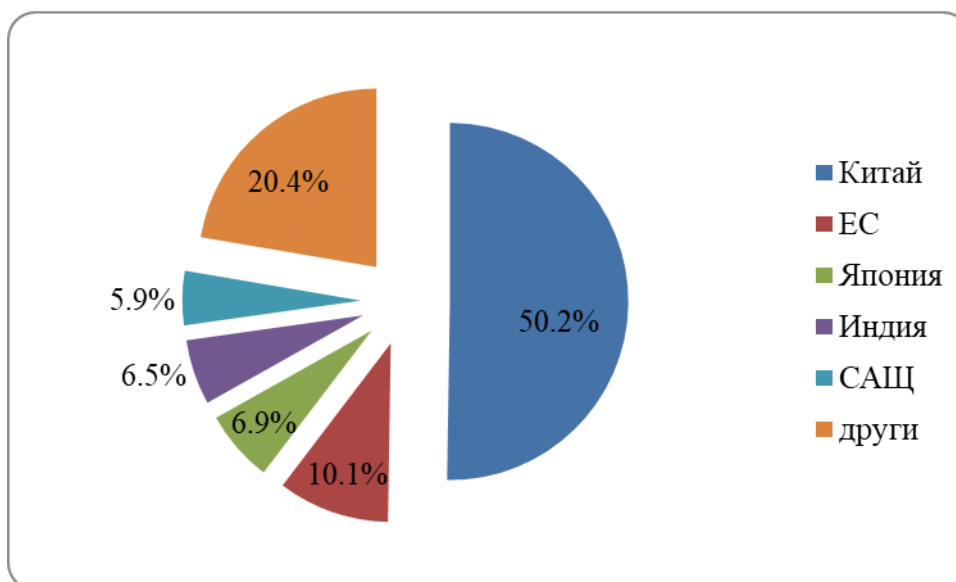
2.1 ПРОИЗВОДСТВО НА ЧЕРНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

2.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА СТОМАНА В ЕС И СВЕТА ПРЕЗ 2016 ГОД.

Черните метали и сплави, проката и изделията от тях намират най-широко приложение във важни сектори на индустрията и бита. Те са основна суровина за производството на машини, съоръжения и инструменти, в автомобилостроенето и транспортното машиностроене, в строителството, енергетиката. Тяхното производство за задоволяване на потреблението е важно за всяка развита страна, което прави секторът особено чувствителен към лоялната международна конкуренция и правилата на пазара.

През 2016 год. общото производство на сурова стомана в света е 1 630 млн.т – спрямо 2015 год. намалява с 10 млн.т (2.5 %). Годици наред, включително и за 2016 год. Китай заема първо място по произведена стомана (808.4 млн.тона) и тя представлява 50.2 % от световното производство. Второ място по обем заема производството на ЕС(28) с малко над 10 %. Следват Япония - със 105 млн.т, Индия - 96 млн.т, САЩ – 78.5 млн.т и Русия със 71 млн.т. От европейските страни най-големи производители са: Германия – 42 млн.т, Турция – 33 млн.т, Украйна – 24 млн.т и Италия – 23 млн.т.

Фигура 2.1

Основни производители на сурова стомана в света, по страни, млн. т, 2016 год.

Големите световни стоманопроизводители са корпоративни структури, които за 2016 год. отчитат следното производство на сурова стомана:

1. Arcelor Mittal – 95.45 млн.т
2. China Baowu Group – 63.81 млн.т
3. HBIS Group – 46.18 млн.т
4. NSSMC – 46.16 млн.т
5. POSCO – 41.56 млн.т
6. Shagang Group – 33.25 млн.т
7. Ansteel Group – 33.19 млн.т
8. JFE Steel - 30.29 млн.т

В Европейския съюз произведената сурова стомана през 2016 год. е **162 022 хил. т – с 4 098 хил.т по-малко в сравнение с предходната година.** Намалението е с 2.5 %. От началото на икономическата криза до сега стоманодобива в ЕС отчита почти постоянен спад, като общото годишно производство спрямо 2007 год. е намаляло с повече от 48 млн.т. За същия период броя на работещите в сектора от 403 хиляди души намалява до 319 хиляди и този процес продължава. Само през 2016 год. заетите са с 3415 души по-малко от тези през 2015 год.

От **държавите-членки** големи производители с относително висок дял от общото производство на сурова стомана за 2016 год. са:

- Германия – 26 % (42 млн.т)
- Италия – 14.5 % (23.4 млн.т)
- Франция – 8.9 % (14.4 млн.т)
- Испания - 8.4 % (13.6 млн.т)
- Полша – 5.5 % (8.9 млн.т)
- Белгия – 4.8 % (7.7 млн.т)
- Обединеното кралство – 4.7 % (7.6 млн.т)

Закриването на мощности за течна стомана в България постави страната ни в групата на малките производители, като съизмеримо с нашето производство е това в Словения (около 600 хил.тона). Страните-членки в региона имат по-високо производството, което през 2016 год. в Гърция е 1.2 мил.т и Румъния – 3.3 млн.тона. От новоприетите страни на ЦИЕ класацията води Полша с годишно производство от порядъка на 9 млн.т, следва Чехия – производство над 5 млн.т и Словакия с годишно производство около 4.5 млн.т– 5 млн.тона.

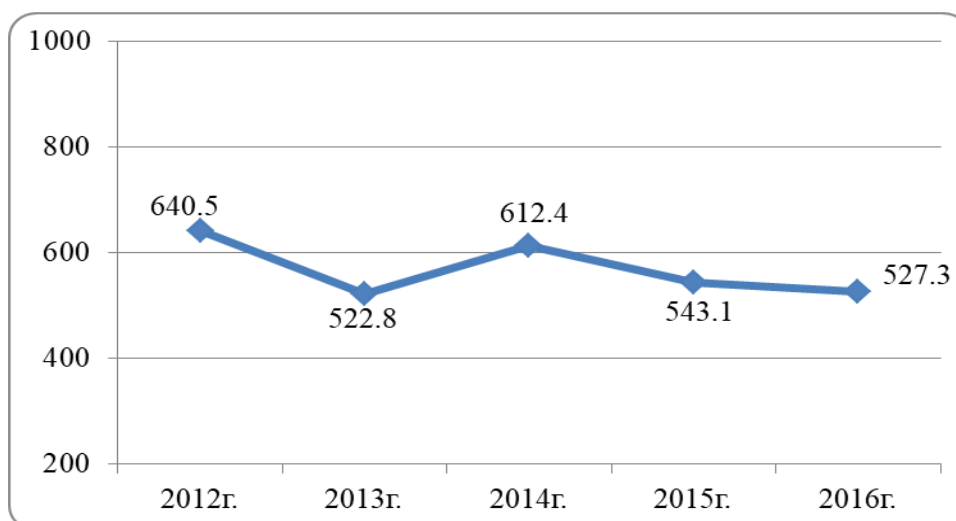
Голям стоманопроизводител и с устойчив темп на растеж е Турция, като за 2016 год са произвели 33.2 млн.т сурова стомана при годишен ръст от 5.4 %.

През 2016 год. дялът на България в европейското производство на течна стомана е 0.33 %, запазва нивото от 2015 год.

2.1.2 ПРОИЗВОДСТВО НА СУРОВА СТОМАНА В БЪЛГАРИЯ

Сулова стомана в страната се произвежда само в „Стомана Индъстри” АД. Производството е от скрап в електроудъгови пещи. През 2016 год. количеството произведена сурова стомана е 527.3 хил.т – отчита се намаление с 15.8 хил.т (2.9 %) спрямо 2015 год. (фиг.2.2).

Фигура 2.2

Производство на стомана в България, хил.т

Произведената течна стомана след непрекъснато отливане преминава за следваща преработка в станове за горещо валцуване на плоски и дълги продукти, както и различни видове изделия от тях.

Инвестиционните цели и политики на „Стомана Индъстри” АД са насочени към усъвършенстване на производствените процеси, опазването на околната среда и осигуряването на по добри здравословни и безопасни условия на труд, монтаж на нови съоръжения и подмяна на оборудване. Програмите предвиждат приоритетно увеличаване на производството и асортимента на кръглите продукти, както и на разширено потребление на листов прокат.

През 2016 г. в предприятието са направени инвестиции за 12 млн. лв. в следните основни направления:

1. Завършено е „Депозит за опасни и неопасни индустриални отпадъци”.

С пускане в експлоатация на този нов обект се решава един изключително важен проблем за региона и страната, като се осигурява безопасното съхраняване и обезвреждане на различни видове отпадъци в съответствие с **най-добрите налични техники**.

2. Съоръжения за рязане на горещовалцуван плосък прокат
3. Изпълнение на етапи от изграждането на 5S система
4. Реконструкция на линия за производство на кръгъл прокат
5. Обновяване на софтуер, усъвършенстване на водни цикли, противопожарна безопасност и др.

2.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ВАЛЦУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Производители на валцувани черни метали (ВЧМ) в България са „Стомана Индъстри“ АД и „Промет Стиил“ ЕАД. Плосък прокат произвежда само „Стомана Индъстри“ АД, а дълъг прокат „Стомана Индъстри“ АД и „Промет Стиил“ ЕАД.

Таблица 2.1

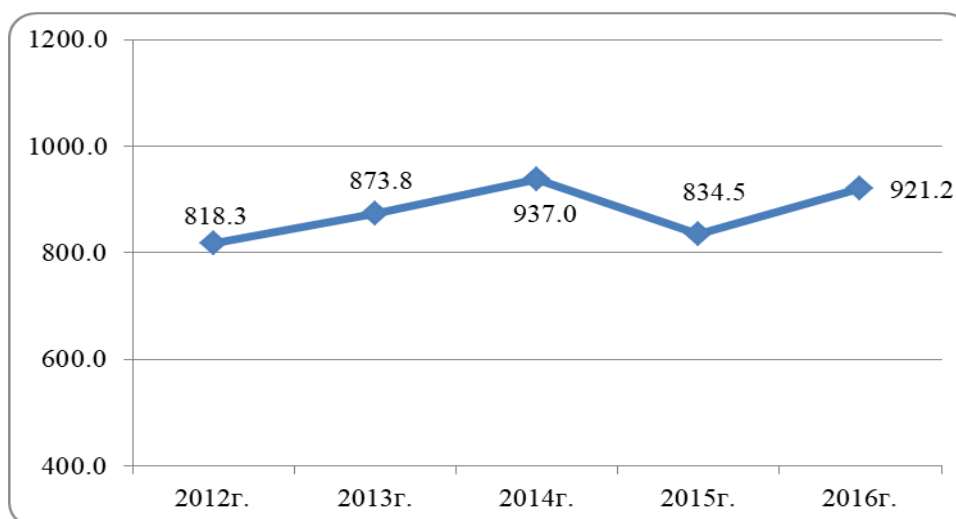
Производство на валцувани черни метали (ВЧМ) по асортимент, хил. т

Видове прокат:	Фирми:	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15 +/-	2016/15 %
ГВ дълъг	„Промет Стиил“ ЕАД	235,8	381,0	343,6	329,1	417,1	88,0	126,7
	„Стомана Индъстри“ АД	291,8	272,3	286,4	292,5	322,0	29,5	110,1
	„Хелиос Металург“ООД	15,4	26,4	34,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Общо	543,0	679,7	664,0	621,6	739,1	117,5	118,9
ГВ плосък	„Стомана Индъстри“ АД	275,3	194,1	273,0	212,9	182,1	-30,8	85,5
ГВ прокат (общо)	„Промет Стиил“ ЕАД	235,8	381,0	343,6	329,1	417,1	88,0	126,7
	„Стомана Индъстри“ АД	567,1	466,4	559,4	505,4	504,1	-1,3	99,7
	„Хелиос Металург“ООД	15,4	26,4	34,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Общо		818,3	873,8	937,0	834,5	921,2	86,7	110,4

Източник: Фирмени данни

През 2016 год. общото производство на валцувани черни метали (ВЧМ) в страната е 921.2 хил.т; отчита се увеличение в произведените количества спрямо 2015 год. с 86.7 хил.т или 10.4 %.

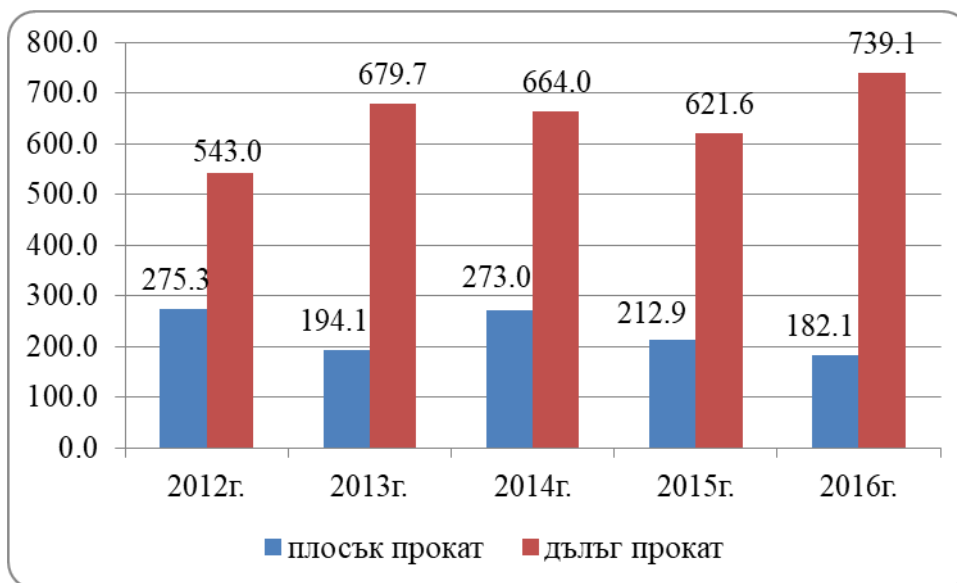
Фигура 2.3

Производство на валцувани черни метали (ВЧМ), хил. т

През 2016 год. в България са произведени 739.1 хил.т дълъг прокат и 182.1 хил.т плосък прокат. При плоския прокат се отчита спад от 30.1 хил.т (14.5%), а дългия се увеличава със 117.5 хил.т (18.9 %) спрямо предходната 2015 год. Данни за последните години са посочени в табл.2.1

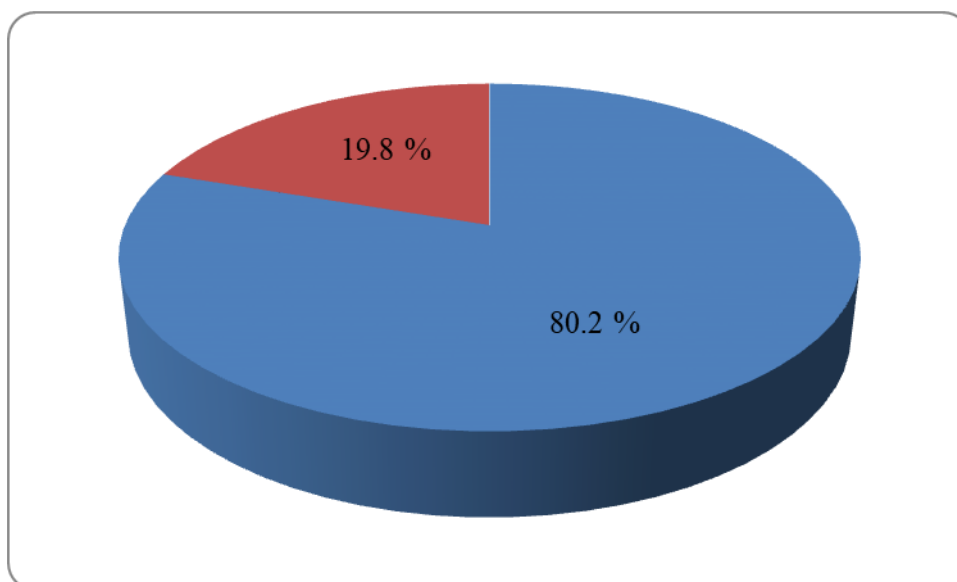
Фигура 2.4

Производство на плосък и дълъг прокат, хил.т

През последните две години съотношението между дълъг и плосък прокат се променя в полза на дългите продукти. През 2016 год. е 80.2 %/19.8 %, докато през 2015 това съотношение е било съответно 74 %/26 %.

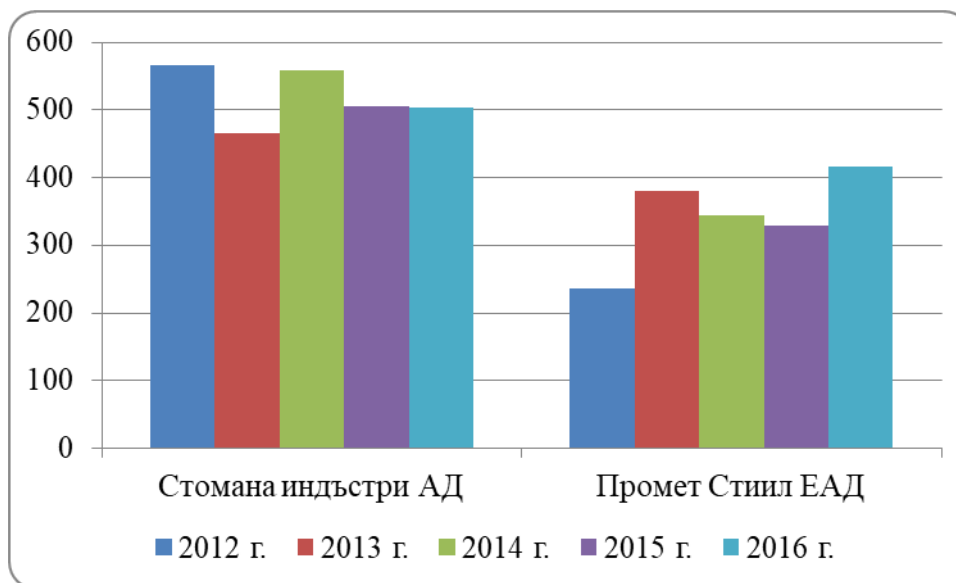
Фигура 2.5

Производство на плосък и дълъг прокат, 2016 год., %

Увеличението със 117.5 хил.тона в дългите **ВЧМ** се дължи на ръст на произведените количества и при двете фирми – производителки:

- „Промет Стиил” ЕАД с 88 хил.тона спрямо 2015 год.
- „Стомана Индъстри” АД увеличението е 29.5 хил.тона

Производство на валиувани черни метали (ВЧМ) по фирми, хил. т

2.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ВАЛЧУВАНИ ЧЕРНИ МЕТАЛИ

Изделия от валцувани черни метали в България се произвеждат от собствени суровини – дълъг прокат, както и от внос на листа, ленти и валцдрат от трети страни. Количествата на произведените изделия от ВЧМ от фирмите-членове на Асоциацията през 2016 год. са дадени в табл. 2.2.

Таблица 2.2

Производство на изделия от ВЧМ по фирми и асортимент, хил. т

Изделия:	Фирми:	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15 +/-	2016/15 %
Стоманени тръби, шевни	„ПИХ Индъстри“ АД	44,5	0,0	48,8	48,0	50,8	2,8	105,8
Стоманени топки за мелници	„Стомана Индъстри“ АД	12,8	0,0	17,2	29,4	19,9	-9,5	67,7
	„Ел Стомана“ ООД	0,0	0,0	0,0	29,6	18,2	-11,4	61,5
	Общо	12,8	0,0	17,2	59,0	38,1	-20,9	64,6
Тел и телени изделия	„ЖИТИ“ АД	12,6	0,0	13,2	12,0	13,1	1,1	109,2
Елементи - руднично крепене	„Стомана Индъстри“ АД	6,9	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0,0
Общо изделия от ВЧМ		76,8	0,0	79,2	119,0	102,0	-17,0	85,7

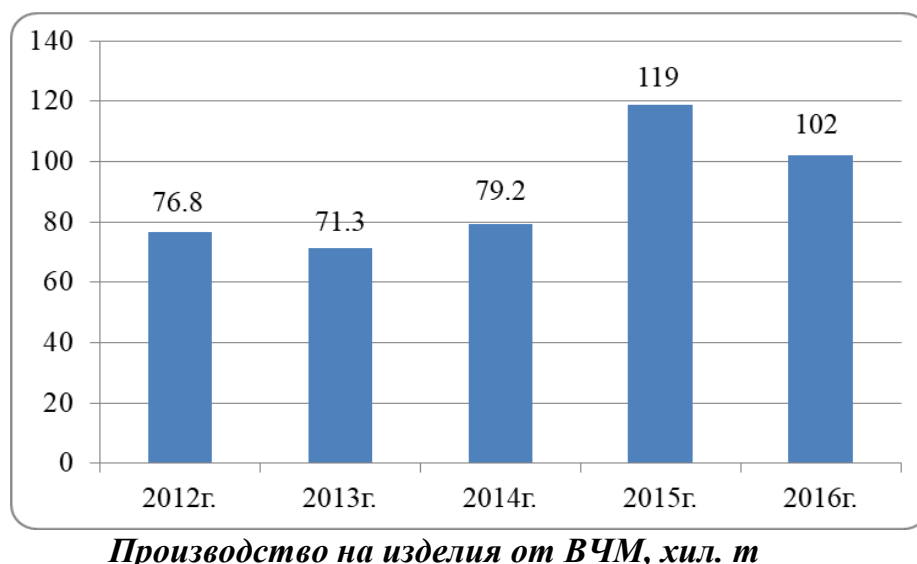
Източник: Фирмени данни

В България след 2009 год. се произвеждат само шевни стоманени тръби, а от членовете на БАМИ производител е „ПИХ Индъстри” АД.

Стоманени топки за мелници се произвеждат от две фирми членове на БАМИ - „Стомана Индъстри” АД и „Ел Стомана” ООД.

„ЖИТИ” АД е основен производител на тел и телени изделия в страната.

Фигура 2.7

2.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

2.2.1. ВНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Общото количество на внесените през 2016 год. валцувани черни метали (ВЧМ) и изделия от тях, включително скрап е **2 076.8 хил.т**. Спрямо 2015 год. има **увеличение от 226.7 хил.т (12.3 %)**.

Вносът е на стойност 2112.7 млн. лева, със 186 млн. лева повече от предходната година. В табл.2.3 са посочени данни за количествата на вноса по стокови групи от които е видно, че това увеличение се дължи на две позиции – полупродукти за производство на дълъг прокат в „Промет Стиил” ЕАД и внос на заварени тръби.

През 2015 год. в България са внесени 105.5 хил.т **скрап** (от чугун, желязо и стомана). Отчита се слаб спад спрямо 2014 год. – с 10.3 хил.т. През последните години вносът на скрап намалява, докато в периода 2006-2010 год. са внасяни между 200 и 300 хил.т всяка година. Традиционно почти цялото количество скрап се внася от Румъния (70 %) и Сърбия (29 %).

Таблица 2.3

Внос на скрап, ВЧМ и изделия от тях, хил.т

Стоки:	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15 +/-	2016/15 %
Нелегирани - общо	1201,2	1309,3	1233,5	1455,2	1545,2	90,0	106,2
Чугун - блок, гранули, прах	15,1	20,6	15,7	19,7	15,2	-4,5	77,2
Феросплави	21,1	14,3	16,5	13,8	11,4	-2,4	82,6
Скрап	113,5	93,3	115,5	105,2	94,5	-10,7	89,8
Полупродукти	299,4	412,6	338,4	372,8	482,4	109,6	129,4
ГВ прокат (рулон и лист)	359,9	383,4	361,9	492,2	511,0	18,8	103,8
СВ прокат (рулон и лист)	98,2	107,9	113,1	122,0	122,1	0,1	100,1
Валцдрат	113,4	128,0	114,3	118,2	120,5	2,3	101,9
Пръти	113,0	90,0	97,3	141,0	113,9	-27,1	80,8
Профили	67,6	59,2	60,8	70,3	74,2	3,9	105,5
Легирани - общо	60,8	68,9	75,5	72,2	83,9	11,7	116,2
ГВ и СВ рулони и лист	35,3	38,5	43,0	39,8	43,5	3,7	109,3
Пръти и профили	25,5	30,4	32,5	32,4	40,4	8,0	124,7
Изделия от ВЧМ	215,9	288,5	664,2	322,7	447,7	125,0	138,7
Безшевни тръби	33,0	49,6	30,1	28,2	33,8	5,6	119,9
Заварени тръби	32,2	35,5	470,2	112,5	218,1	105,6	193,9
Ламарина с покритие	120,9	129,7	133,4	154,1	168,3	14,2	109,2
Телове, въжета и др.	29,8	73,7	30,5	27,9	27,5	-0,4	98,6
Общо	1477,9	1666,7	1973,2	1850,1	2076,8	226,7	112,3
Стойност, млн. евро	903,2	924,0	1340,8	985,1	1080,2	95,1	109,7
Стойност, млн. лева	1766,6	1807,2	2622,4	1926,7	2112,7	186,0	109,7

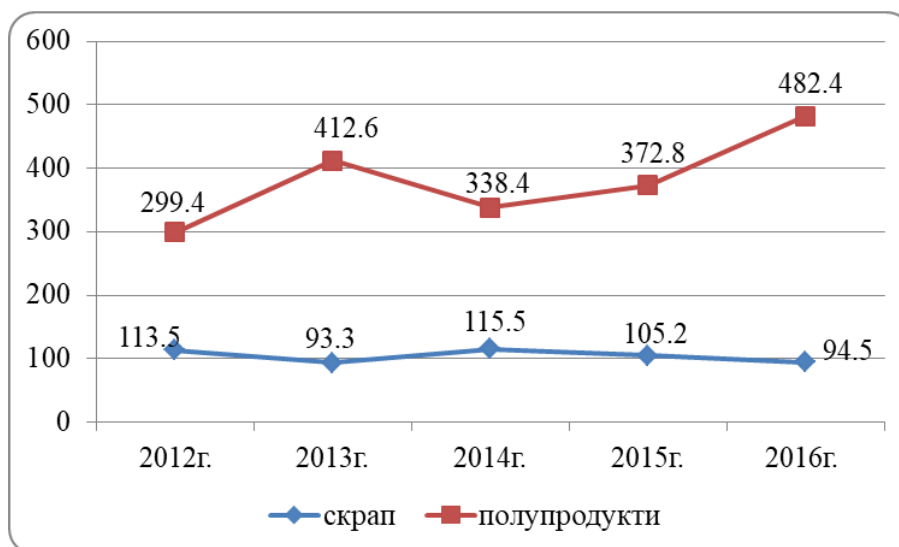
Източник: Митническа статистика, НАП

Вносът на **чугун** през последните 5 години се движи в количества между 15 и 20 хил.т годишно. През 2016 год. са внесени 15.2 хил.т, с 22.8 % по-малко от 2015 год. Основни доставчици са Украйна, Русия и Холандия.

Вносът на **полупродукти**, използвани като суровина за производството на прокат през 2016 год. е 482.4 хил.т има ръст от 109.6 хил.тона спрямо 2015 год. Над 90 % от полупродуктите се внасят от Украйна. Основен потребител е „Промет Стиил” ЕАД.

Вносът на **плосък прокат** през 2016 год. е 676.6 хил.т – с 22.6 хил.т повече от 2015 год. През 2016 год. плосковалцуван прокат се внася главно от Украйна (73 %).

Фигура 2.8

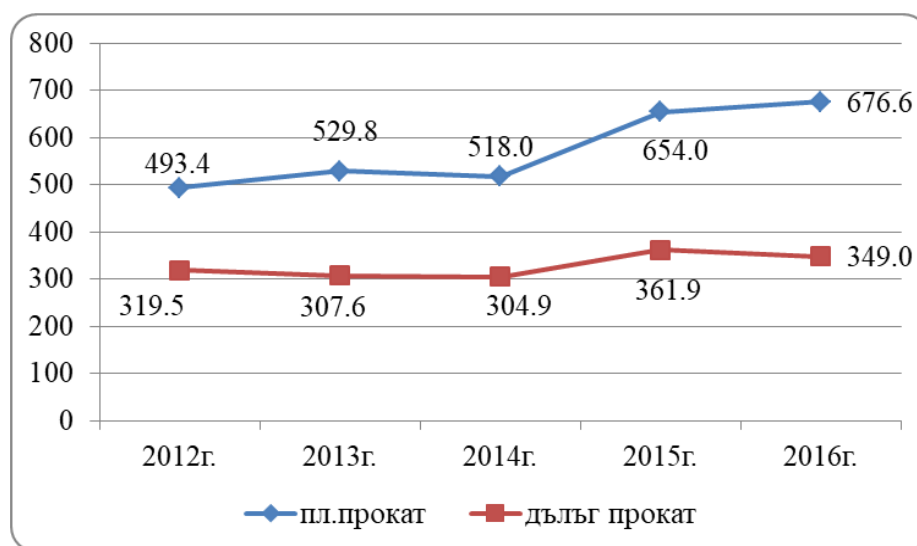

Внос на скрап и полупродукти, хил.т

Вносът на **плосък прокат** през 2016 год. е 676.6 хил.т – с 22.6 хил.т повече от 2015 год. През 2016 год. плосковалцуван прокат се внася главно от Украйна (73 %).

Обемът на внесените количества **дълъг прокат** е 349 хил.тона, но намалява с 12.9 хил.тона (12.9 %) спрямо предходната 2015 година.

Фигура 2.9

Внос на плосък и дълъг прокат, хил.т

Внесеният **валцдрат** през 2016 год. е 120.5 хил.т, с незначително увеличение от 2.3 хил.т спрямо 2015 год. Основни вносители, традиционно са Украйна, Гърция, Босна и Херцеговина и Турция. Прави впечатление, че делът на Украйна намалява – от 69.4 % през 2015 год. до 46.2 % за 2016 год., за сметка на увеличен внос от Гърция (23.2 %) и Босна и Херцеговина (15 %).

Вносът на **пръти от нелегирани стомани** през 2016 год. е 113.9 хил.т като намалява с 27.1 хил.тона. Вносителите на тези продукти са Украйна (40 %) и Гърция (33.5 %).

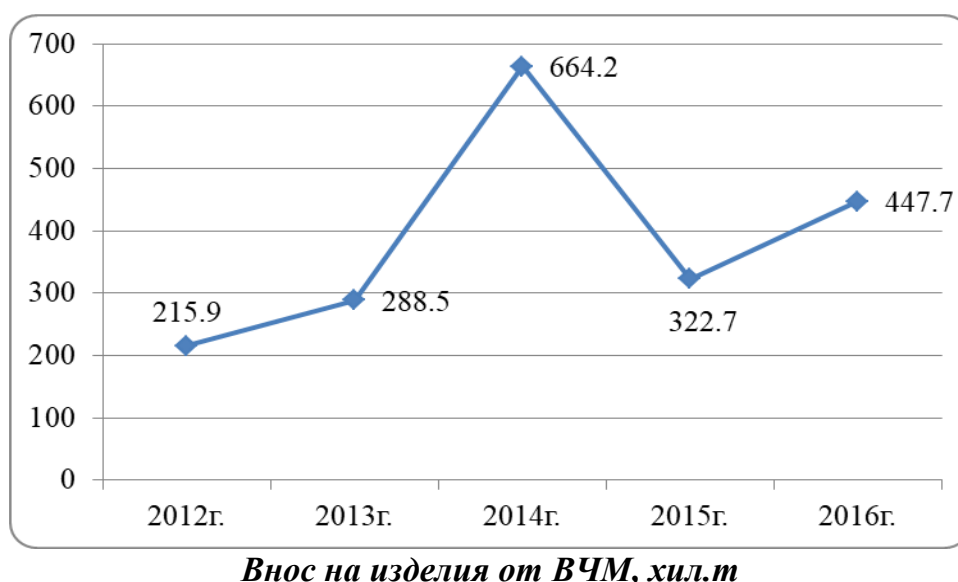
При **профилите от нелегирани стомани** вносът се повишава с 3.9 хил.т спрямо 2015 год. и е 74.2 хил.т. Най-големи количества са внесени от Турция – 32 %, Румъния - 14.8 % и Люксембург - 12 %.

Потребностите от легирани дълги и плоски продукти се задоволяват изцяло от внос, като количествата бележат годишен ръст от около 10 %.

През 2016 год. вносът на **легирани пръти и профили** в България нараства с 8 хил.тона (25 %). Основен вносител е Русия (30 %), следвана от Китай (26 %) и Украйна (10 %).

През 2016 год. са внесени общо **447.7 хил.т изделия от валцувани черни метали**, със 125 хил.тона повече от 2015 год. Това значително увеличение както за тази година, така и ръста през 2014 год. се дължи на доставки на заварени тръби за изпълнение на енергийни проекти. Основни вносителите на тръби са Великобритания (61.6 %) и Германия (26 %).

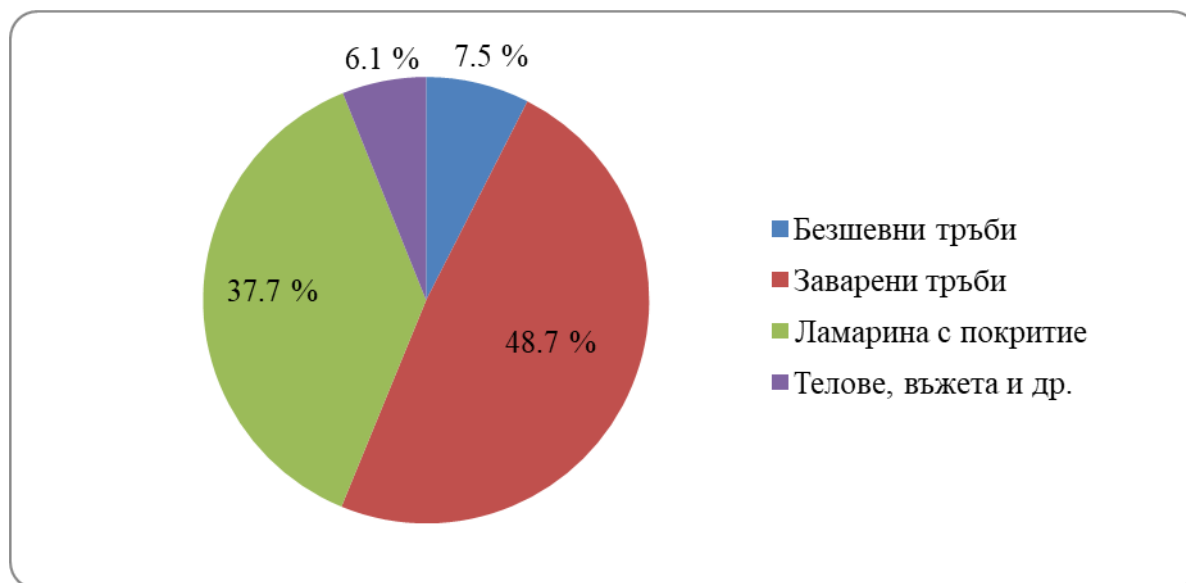
Фигура 2.10

Вносът на **безшевни тръби** през 2016 год. също нараства незначително с 5.6 хил.т. Вносът е основно от Румъния (22 %), Германия (17.8 %), Украйна (19.2%) и Италия (13 %).

През 2016 год. вносът на **телове, въжета, кабели** и др. подобни артикули от желязо и стомана в България се запазва на ниво от 2015 год. и е 27.5 хил.т. Тези продукти се внасят предимно от Турция, Китай и Русия.

Доставените количества **ламарина с покритие** са 168.3 хил.тона с 14.2 хил.тона повече от 2015 год. След прекратяване дейността на „Кремиковци” АД потреблението се задоволява само от внос. Около 35 % се доставя от съседни балкански държави (Македония, Румъния, Турция), 15.7 % от Китай.

Внос на метални изделия по видове, хил.т

Горната фигура за структурата на вноса на метални изделия показва, че през последната година най-голям имат заварените тръби - 48.7 %, докато традиционно първо място в повечето периоди заема ламарината с покритие.

2.2.2. ИЗНОС НА СКРАП, ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на основните продукти от черни метали за последните пет години и разликите спрямо 2015 год. са дадени в табл.2.4.

Общото количество на изнесените през 2016 год. скрап, черни метали и изделия от тях е 1 312.4 хил. т. Спрямо 2015 год. износът нараства със 144.1 хил.т или 12.3 %.

Износът на метална продукция (без скрап) през 2016 год. е 1071.4 хил.т при обем от 928.6 хил.т през 2015 год., увеличението е със 142.8 хил.т (15.4 %).

През 2016 год. е спряна тенденцията от последните години да намалява износа на черни метали и изделия от тях. Това е в резултат на ръста в производството, респективно и в износа на дълги продукти, които от 480.7 хил.т през 2015 год. достигат 576.5 хил.т през 2016 год. Има ръст и в износа на метални изделия - със 70.4 хил.тона.

В стойностно изражение износът на черни метали е 1031.2 млн. лева през 2016 год., с 46.2 млн. лева повече от предходната година (ръст 4.7 %).

Таблица 2.4

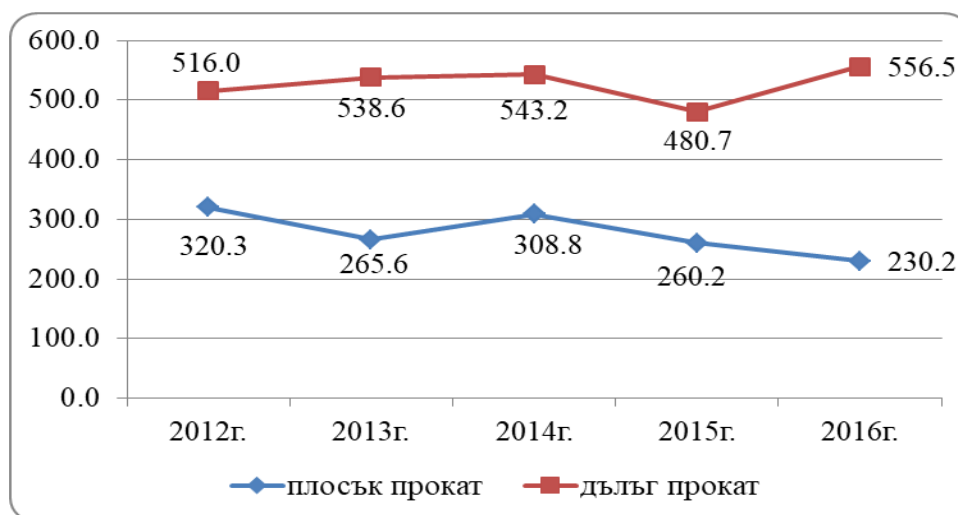
Износ на скрап, ВЧМ и изделия от тях, хил. т

Стоки:	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15 +/-	2016/15 %
Нелегирани - общо	1577,1	1417,5	1224,4	937,5	1007,2	69,7	107,4
Чугун - блок, гранули, прах	1,3	2,2	1,9	0,8	26,2	25,4	3275,0
Феросплави	2,6	3,9	4,3	2,4	1,3	-1,1	54,2
Скрап	730,7	611,0	399,0	239,7	241	1,3	100,5
Полупродукти	14,3	11,7	6,3	2,3	4,6	2,3	200,0
ГВ прокат (рулон и лист)	307,0	246,6	291,1	240,5	208,6	-31,9	86,7
СВ прокат (рулон и лист)	10,5	16,9	14,9	16,9	17	0,1	100,6
Валцдрат	47,5	49,8	39,3	27,5	15,7	-11,8	57,1
Пръти	416,6	431,0	423,3	371,7	457,5	85,8	123,1
Профили	46,6	44,4	44,3	35,7	35,3	-0,4	98,9
Легирани - общо	8,1	15,5	39,1	48,6	52,6	4,0	108,2
ГВ и СВ рулони и лист	2,8	2,1	2,8	2,8	4,5	1,7	160,7
Пръти и профили	5,3	13,4	36,3	45,8	48,1	2,3	105,0
Изделия от ВЧМ	115,5	118,8	132,9	182,2	252,6	70,4	138,6
Безшевни тръби	2,6	2,7	2,8	1,8	2,5	0,7	138,9
Заварени тръби	97,7	100,5	116,0	168,8	224,8	56,0	133,2
Ламарина с покритие	9,0	7,6	7,5	6,2	11,4	5,2	183,9
Телове,въжета и др.	6,2	8,0	6,6	5,4	13,9	8,5	257,4
Общо, хил.т	1700,7	1551,8	1396,4	1168,3	1312,4	144,1	112,3
Стойност, млн. евро	784,0	668,5	622,7	503,6	527,3	23,7	104,7
Стойност, млн. лева	1533,4	1307,5	1217,9	985,0	1031,2	46,2	104,7

Източник: Митническа статистика, НАП

Износът на плосък и дълъг прокат е представен на фиг.2.12. Количествата на плоския прокат за износ намаляват с 30 хил.тона (11.5 %) до 230.2 хил.т. Основна дестинация за износ на плоски продукти през 2016 год. остават държавите-членки на ЕС(28) – 66.7 % от изнесените количества. Около 30 % се насочват към съседни балкански държави, извън ЕС (28) – Турция, Македония, Сърбия и Албания.

Фигура 2.12

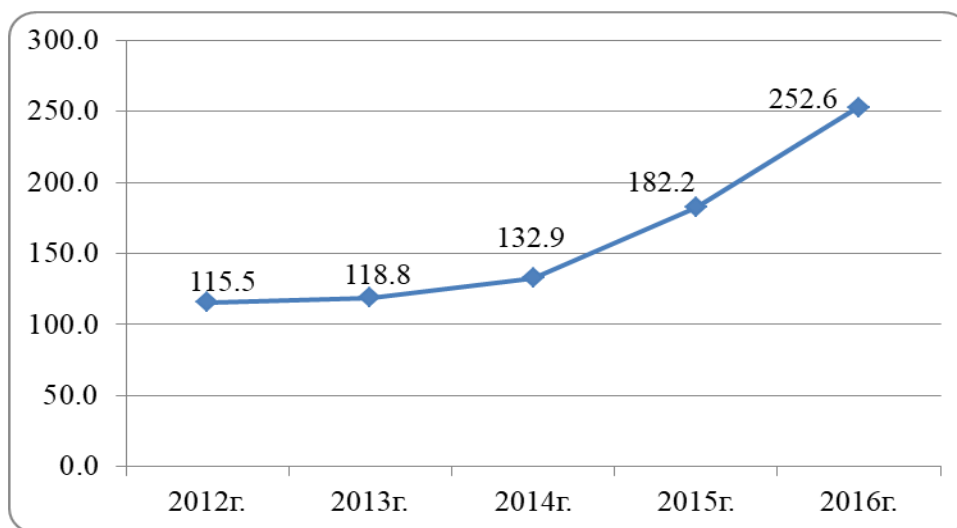
Износ на плосък и дълъг прокат, хил.т

Износът на **дълъг прокат** през 2016 год. е 556.5 хил.т, със 75.8 хил.т повече от 2015 год. (15.8 % ръст).

Износът на **пръти от нелегирани стомани** през 2016 год. е 457.5 хил.тона, в сравнение с предходната година се увеличава с 85.8 хил.тона и бележи ръст от 23.1 %. Нелегирани пръти от стомана се изнасят основно за съседни балкански държави – над 55 % за Румъния, а 13.3 % за Македония, Сърбия и Турция. Износът на **профили от нелегирани стомани** остава на нивото от 2015 год. и около 65 % от продуктите отиват за страните от ЕС.

За посочения с табл.2.4 и фиг.2.13 период се констатира постоянен растеж на изнесените от страната метални изделия – предимно заварени тръби (фиг.2.13). През 2016 год. той достига 252.6 хил.т., ръст от 38.6 % (70.4 хил.т) спрямо предходната година.

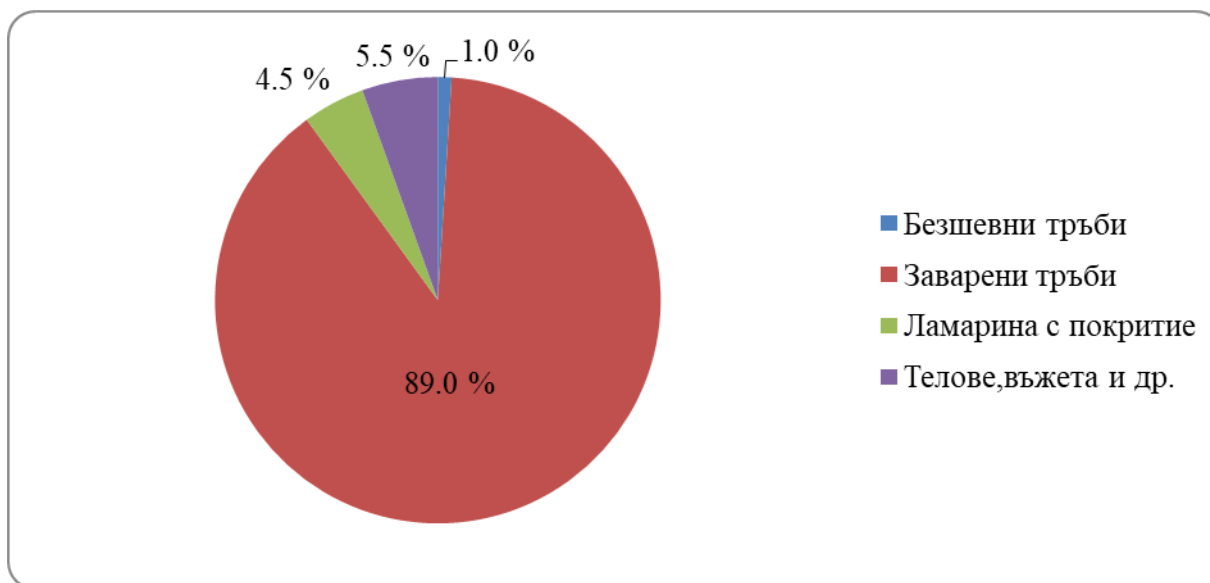
Фигура 2.13

Износ на метални изделия, хил.т

Ограниченото по асортимент производство на изделия от ВЧМ и наличие на мощности за производство на заварени тръби определя тази стокова група с основен дял от износа през целия период - 89 % за 2016 год.

Предвид наличните мощности за поцинковане на черни метали в страната, включително и ламарина, очаква се ръст в износа на продукти с покритие. За 2016 год. тази тенденция вече се забелязва и износът на ламарина с покритие се увеличава почти два пъти.

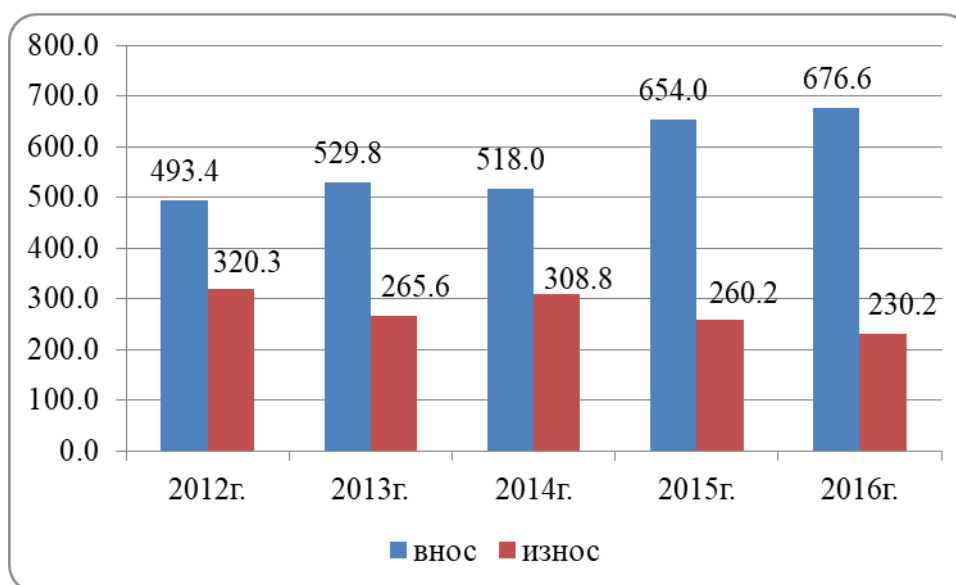
Износ на изделията от ВЧМ, 2015 год.

2.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБМЕН НА ВЧМ И ИЗДЕЛИЯ

Обобщените данни в натура и стойност за изнесените и внесени продукти от черни метали характеризират сектора като нетен вносител, с отрицателно външотърговско салдо.

На фиг. 2.15 е показан вносът и износът на плосък прокат за периода 2012-2016 год. Вносът на плосък прокат е значително по-висок от износа и през 2016 год. той е 3 пъти по-голям. Разликата в количествата се увеличава както поради ръста във вноса (над 3 %), така и на спада в износа (11.5 %).

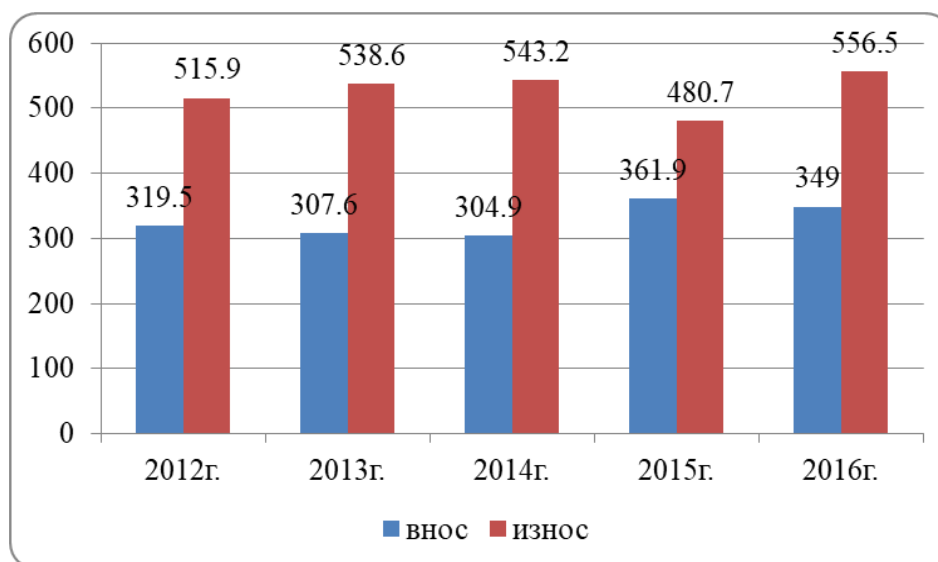
Фигура 2.15

Внос и износ на плосък прокат, хил.т

При дългите продукти (фиг.2.16) има обратна тенденция и износът е по-голям от вноса. Въпреки наличието на мощности за производство на дълги продукти в страната, вносът е относително висок и има резерви за подобряване на търговското салдо. През 2016 год. износът нараства със 75.8 хил.тона, а вносът намалява с 12.9 хил.т., съответно износът е 1.5 пъти по-голям от вноса.

Фигура 2.16

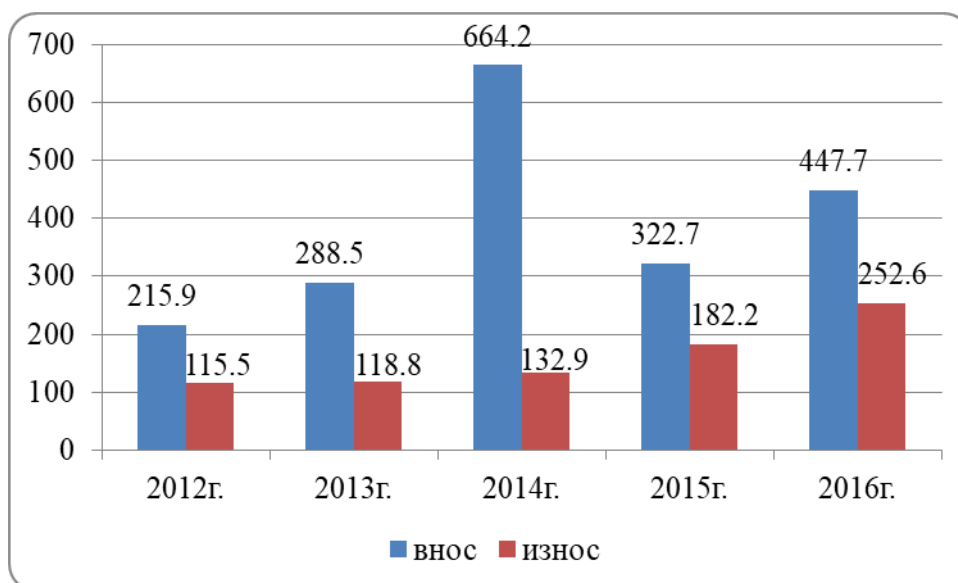

Внос и износ на дълъг прокат, хил.т

От данните за вноса и износа на изделия от ВЧМ и от фиг. 2.7 се констатира също отрицателен търговски баланс за посочения петгодишен период. Въпреки това за последните пет има положителна тенденция износът на метални изделия да расте и през 2016 год. в сравнение с 2012 год. е нараснал повече от два пъти.

Вносът също расте, но предимно от внос на заварени тръби за предвидени за изпълнение инфраструктурни проекти.

Фигура 2.17

Внос и износ на изделия от ВЧМ, хил.т

През 2016 год. общият внос на различните видове продукти от черни метали превишава количествата на внесените с **765.3 хил. т., т.е. и през тази година търговското салдо е отрицателно.**

Таблица 2.5

Външнотърговски баланс на продукцията от черни метали за 2016 год.

Вид продукция:	Износ, хил. т	Внос, хил. т	Разлика
Полупродукти	4,6	482,4	-477,8
Плосък прокат	230,2	676,6	-446,4
Дълъг прокат	556,5	349,0	207,5
Изделия	252,6	447,7	-195,1
Скрап	241,0	94,5	146,5
Общо	1284,9	2050,2	-765,3

Източник: Митническа статистика, НАП

Отделните групи се характеризират, както следва:

- **полупродукти** – за тази група всяка година външнотърговският баланс е отрицателен, България е нетен вносител на заготовки за следваща преработка в металургичните предприятия;

- **плосък прокат и изделия от ВЧМ** – за тези стокови групи през 2016 год. вносът също надвишава износа, съответно с 446.4 хил.т и 195.1 хил.т. За тях в страната няма мощности или са с ограничени възможности по вид и номенклатура на производство;

- **дълъг прокат и скрап** - износа превишава вноса, **положителното салдо** в натурално изражение за 2016 год. е съответно 207.5 хил.т и 146.5 хил.т.

Ако се елиминира влиянието на скрап от черни метали и се отчете износа само на металургична продукция - 1043.9 хил.т и вноса на същата – 1955.7 хил.т, то **външнотърговският отрицателен баланс (салдо) се увеличава. От 586 хил.т. през 2015 год. достига 911.8 хил.т през 2016 год.,** като негативно влияние оказва, както намалените количества на изнесените метали, така и ръста при вноса.

Данни за външнотърговския оборот на **валцувани черни метали** в натура, които се произвеждат от металургичните предприятия в страната (без чугун, феросплави и скрап) за последните пет години са дадени в таблица 2.6.

Общият оборот на валцуваните черни метали през 2016 год. е 2 299.3 хил.т – със 167.4 хил.т по-голям в сравнение с 2015 год. Този по-висок външнотърговски оборот се дължи, както на ръста във вноса – със 119.3 хил.т, така и на увеличението в износа - с 48.1 хил.т. Изпреварващият темп на растеж на вноса влошава отрицателното търговско салдо на ВЧМ, което от 645.5 хил.т през 2015 год. се увеличава на 716.7 хил.тона за 2016 год. Това е най-високата стойност за посочения период, въпреки известно покачване при износа на продукцията от българските компании.

Търговският оборот на изделия от ВЧМ през 2016 год. е 700.3 хил.т. За разглеждания период и в тази стокова група се наблюдава ръст при вноса и износа, но търговското салдо остава отрицателно (-195.1 хил.т) с тенденция да расте.

Таблица 2.6

Външотърговски оборот на валцувани черни метали и изделия от тях, хил. т

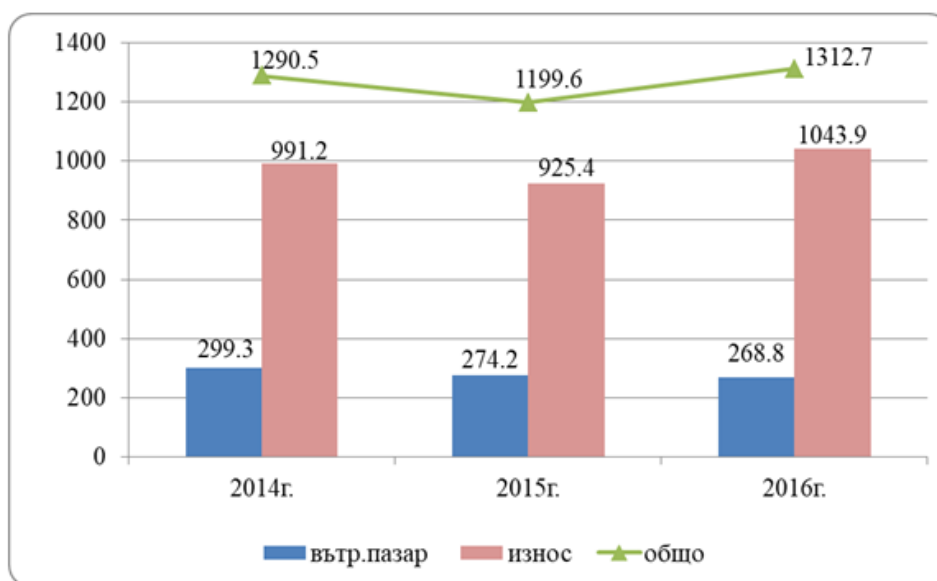
Продукти и изделия от ВЧМ/	2012	2013	2014	2015	2016	2016/15 +/-	2016/15 %
Валцувани черни метали							
- внос (вкл.полупродукти)	1112,3	1250,0	1161,3	1388,7	1508	119,3	108,6
- износ (вкл.полупродукти)	850,5	815,9	858,3	743,2	791,3	48,1	106,5
Общ оборот	1962,8	2065,9	2019,6	2131,9	2299,3	167,4	107,9
Салдо (износ-внос)	-261,8	-434,1	-303,0	-645,5	-716,7	-71,2	111,0
Изделия от ВЧМ							
- внос	215,9	288,5	664,2	322,7	447,7	125,0	138,7
- износ	115,5	118,8	132,9	182,2	252,6	70,4	138,6
Общ оборот	331,4	407,3	797,1	504,9	700,3	195,4	138,7
Салдо (износ-внос)	-100,4	-169,7	-531,3	-140,5	-195,1	-54,6	

Източник: Митническа статистика, НАП

2.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ВЧМ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ В СТРАНАТА

През 2016 год. общото количество на продажбите на валцувани черни метали и изделия от тях е 1 312.7 хил.т. Спрямо 2015 год. реализацията нараства със 113.1 хил.т (9.4 %) в резултат от увеличението при износа – със 118.5 хил.т (12.1%). Продажбите в страната намаляват незначително – с 5.4 хил.т (2 %).

Фигура 2.18

Реализация на продукти от ВЧМ, 2014-2016 год.

През 2016 год., в сравнение с 2015 год. в общата реализация на плосък и дълъг прокат се отчита ръст от 6.8 %. Износът нараства с 48.1 хил.тона, а за

вътрешния пазар увеличението е 16.9 хил.тона. По-добрите резултати се дължат на увеличението при дългия прокат - износът нараства със 75.8 хил.тона, а реализацията на местния пазар с 15. 8 хил.тона.

При металните изделия общата реализация също нараства – с 48.1 хил.тона, но това е резултат само от увеличениния износ - със 70.4 хил.тона. Количествата за вътрешния пазар намаляват с 22.3 хил.тона.

Таблица 2.7

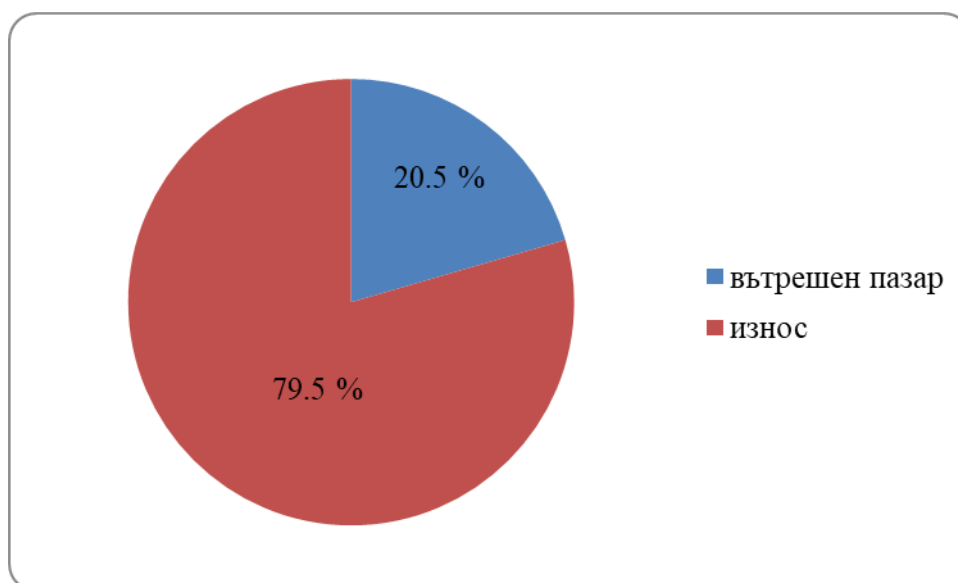
Реализация на продукцията от черни метали

Видове продукция	Износ		Вътрешен пазар		Обща реализация	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Полупродукти	2,3	4,6	0,0	0,0	2,3	4,6
Дълъг прокат	480,7	556,5	184,3	200,1	665,0	756,6
Плосък прокат	260,2	230,2	21,9	23,0	282,1	253,2
Общо прокат	743,2	791,3	206,2	223,1	949,4	1014,4
Изделия	182,2	252,6	68,0	45,7	250,2	298,3
Общо	925,4	1043,9	274,2	268,8	1199,6	1312,7

Източник: Фирмени данни, митническа статистика и НАП

Ограниченото вътрешно потребление на произвежданите от металургичните компании валцувани черни метали, продукти и изделия от тях, както и съществуването на свободен пазар на тези стоки, респективно силна конкуренция на вътрешния пазар определя експортния характер на сектора. **През 2016 год. съотношението износ/вътрешен пазар е 79.5% / 20.5%** и то не се променя съществено, което определя високия принос на черната металургия в износа на страната с обем около 1 млрд.лева.

Фигура 2.19

Реализация на продукти от ВЧМ, 2016 год.

2.2.5. РЕАЛНО ВЪТРЕШНО ПОТРЕБЛЕНИЕ (РВП) НА СТОМАНЕНИ ПРОДУКТИ

Потреблението на стомана и стоманени продукти е важен индикатор за състоянието на индустрията и потенциала за развитие.

Реалното вътрешно потребление /РВП/ на валцувани черни метали и изделия от тях е сумата от реализираната от фирмите продукция на вътрешния пазар и вноса на тези продукти в страната. Данни за РВП през 2015 и 2016 год. са дадени в таблица 2.8. През 2016 год. **РВП на стоманени продукти нараства със 129.3 хил.т** спрямо предходната година и е 1 742.1 хил. т.

Общото РВП на плоски и дълги продукти в страната се увеличава спрямо предходната година с 26.6 хил.т, като за дългите продукти нараства незначително, а при плоските увеличението е с 23.7 хил.т. Ръстът на РВП се покрива от увеличена реализация на българските производители на вътрешния пазар – с 16.9 хил.т и по-малко от завишения внос (9.7 хил.т).

При металните изделия се отчита значителен ръст на РВП от 102.7 хил.тона (26.3 %). Дължи се на почти двойното увеличение на внесените заварени тръби (със 105.6 хил.тона) и по-големи доставки на ламарини с покритие.

Таблица 2.8

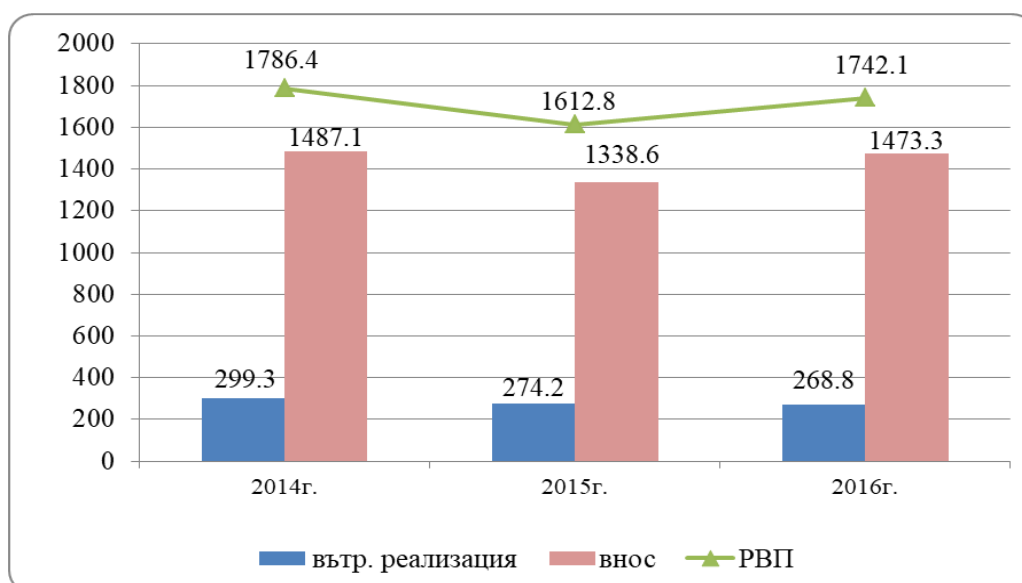
Реално вътрешно потребление(РВП) на стоманени продукти, хил.т

Продукти	2015 г.			2016 г.			2016/2015	
	вътрешна реализация	внос	общо	вътрешна реализация	внос	общо	разлика	%
Дълъг прокат	184,3	361,9	546,2	200,1	349	549,1	2,9	100,5
Плосък прокат	21,9	654,0	675,9	23,0	676,6	699,6	23,7	103,5
Общо прокат	206,2	1015,9	1222,1	223,1	1025,6	1248,7	26,6	102,2
Изделия от ВЧМ	68,0	322,7	390,7	45,7	447,7	493,4	102,7	126,3
Общо	274,2	1338,6	1612,8	268,8	1473,3	1742,1	129,3	108,0

Източник: Митнически данни и НАП (внос)

Фирмени данни (вътрешна реализация)

Фигура 2.20

Реално вътрешно потребление, 2015-2016 год.

Потреблението на стоманени продукти се изразява и чрез т.нар. видимо потребление (ВП), което се определя по следната формула:

$$ВП = (П + В) - И, \text{ където}$$

ВП – видимо потребление, хил. т

П – произведени стоманени продукти, хил. т

В – внесени стоманени продукти, хил. т

И – изнесени стоманени продукти, хил. т

(без чугун, феросплави и скрап)

През 2016 год. видимото потребление (ВП) на стоманени продукти в България е 1457.2 хил.т. Спрямо 2015 год. ВП нараства с 88.2 хил.т. Данните за различните групи продукти показват следното:

- дълъг прокат - ВП нараства с 28.8 хил.т;
- плосък прокат - ВП нараства с 21.8 хил.т
- изделия от ВЧМ – ВП отчита ръст от 37.6 хил.т .

Таблица 2.9

Видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

Година	Производство	Внос	Износ	ВП	ВПГН
2007	2111,2	1745,7	1748,0	2108,9	301,2
2008	1941,1	1341,8	1210,7	2072,2	296,0
2009	1081,3	700,2	941,2	840,3	120,0
2010	964,5	734,6	854,4	844,7	112,6
2011	1194,4	1040,6	1164,9	1070,1	145,4
2012	895,1	1028,8	951,8	972,1	133,5
2013	945,1	1125,9	923,0	1148,0	157,6
2014	1016,2	1487,1	984,9	1518,4	210,8
2015	953,5	1338,6	923,1	1369,0	191,4
2016, в т.ч.	1023,2	1473,3	1039,3	1457,2	205,2
- дълъг прокат	739,1	349	556,5	531,6	74,9
- плосък прокат	182,1	676,6	230,2	628,5	88,5
- изделия	102	447,7	252,6	297,1	41,8

Източник: Фирмени данни (производство), митнически данни (внос и износ)

Друг показател, представляващ интерес е видимото потребление на глава от населението, в кг (ВПГН).

През 2016 год. потреблението на стоманени продукти на глава от населението в България е 205.2 кг; спрямо 2015 год. е увеличено с 13.8 кг(7.2 %).

За ЕС (28) ВПГН през 2016 год. е 311.4 кг/човек. В сравнение с предходната 2015 год. се отчита ръст от около 2.5 % .

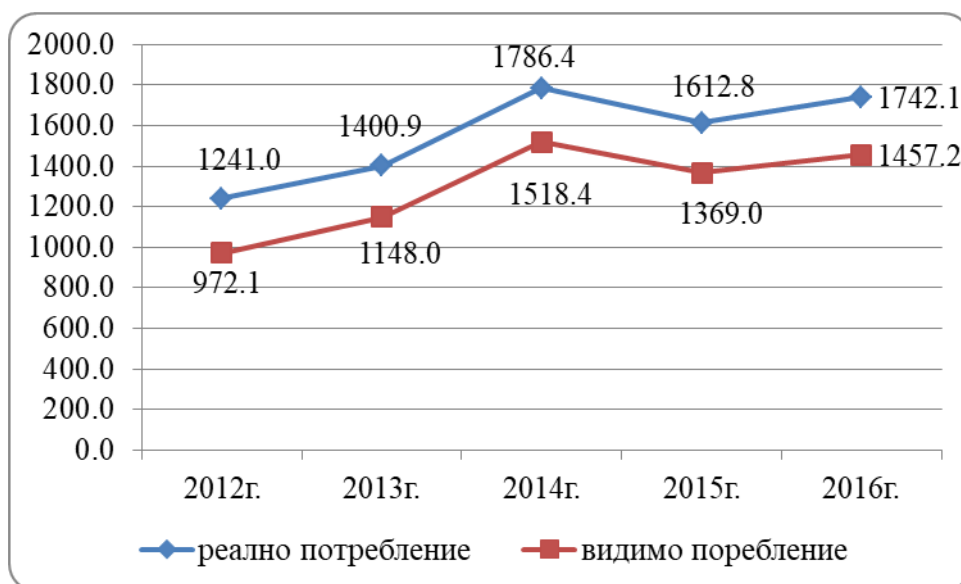
За последната 2016 год. ВПГН в България е 65.9 % от средното за ЕС (28) при ниво от 63 % през 2015 год.

Най-високо ВПГН в света имат следните държави:

- Южна Корея – 1 130.2 кг/човек
- Тайван(Китай) – 782.1 кг/човек
- Чехия – 634.7 кг/човек
- Германия – 499.5 кг/човек
- Китай – 492.7 кг/човек
- Япония – 492.6 кг/човек
- Австрия – 469.6 кг/човек

През 2016 год. видимото и реалното потребление на стоманени продукти в България нарастват (фиг.2.21), съответно със 7.2 % и 10 %. Разликата между тях през 2015 година е 243.8, през 2016 год. е 284.9 хил.т, като влияние оказват различни неотразени фактори, като складови наличности (в производители или вносители), реекспорт и др.

Фигура 2.21

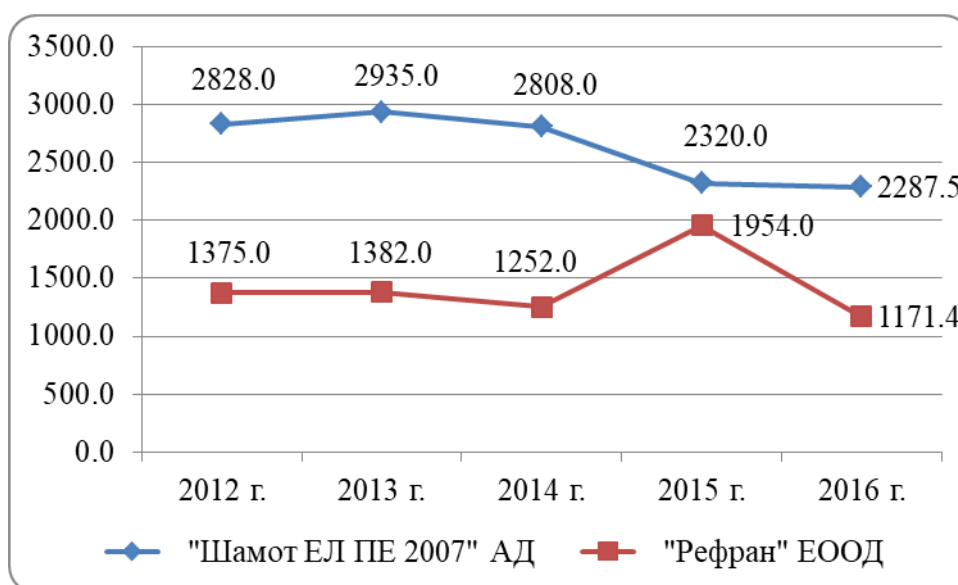
Реално и видимо потребление на стоманени продукти, хил.т

В ЕС (28) през последните години има тенденция за увеличение на реалното и видимо потребление на стоманени продукти. ВП за общността през 2016 год. е 156 408 хил. тона (увеличение с 4 884 хил. тона спрямо 2015 год.) Реалното потребление за 2016 год. е 155 112 хил. тона, което е с 6 624 хил. тона повече от предходната година.

2.3. ПРОИЗВОДСТВО И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ОГНЕУПОРНИ ИЗДЕЛИЯ И МАТЕРИАЛИ

Производството на огнеупори и огнеупорни изделия е дейност, пряко свързана с металургичната индустрия. Основни доставчици на огнеупорни материали за облицовка и обмазване на пещите и съоръженията за топене, съхраняване и разливане на течния метал са фирмите “Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД и “Рефран” ЕООД, които са членове на БАМИ. Данни за произведените от тях огнеупори и огнеупорни продукти са дадени на фигурата по-долу.

Фигура 2.22

Производство на огнеупорни материали, тона

Общото количество произведени огнеупорни материали през 2016 г. в двете предприятия намалява с 815 тона (23.5%). Производството в „Шамот Ел Пе” АД се запазва близко до нивото на предходната година, докато в „Рефран” ЕООД се наблюдава намаление със 782.6 тона (40%). Предприятието се реструктурира, диверсифицира своята дейност и в други области, като използва европейско финансиране при изпълнение на следните проекти:

- Програма за добри и безопасни условия на труд към ОП „Развитие на човешките ресурси“;
- Развитие на управленския капацитет и растеж на МСП към ОП „Иновации и конкурентоспособност“.

Общата стойност на проектите е около 350 хил. лева, изпълнението е предвидено в периода 2017 год. - 2018 год.

Огнеупорните материали, произвеждани от членовете на БАМИ се предназначени предимно за потребители в страната, продукцията се реализира на вътрешния пазар.

2.4. ЛЕЕНЕ НА МЕТАЛИ

Част от икономическа дейност 24.Производство на основни метали е леенето на черни и цветни метали и техните сплави (Код по НКИД 25.5). В страната съществуват мощности за метални отливки, които работят както за вътрешния пазар, така и за износ. Осигуряват резервни части под формата на отливки или обработени детайли за различни сектори на икономиката и бита, изработват се части за метални съоръжения, свързващи елементи и др.

Металургията и металолеенето имат общи характеристики по отношение на използваните технологии, процеси и съоръжения. Това определя еднаквите проблеми, задачи и цели на предприятията от тези обединени в един код дейности по стандартната класификация. Затова Българската асоциация на металургичната индустрия, в съответствие с европейската и световна практика включва в основните за сектора показатели и тези от леенето на метали.

Фирми-членове на БАМИ, отчитащи или свързани с производствена дейност по Код 24.5. Леене на метали са следните фирми: Берг Монтана Фитинги ЕАД, ВМВ Метал ЕООД, ИПО ООД, Леяро ковашки машиностроителен комплекс АД, Чугунолеене Първомай АД и ГЕС Трейдинг ООД.

„Берг Монтана Фитинги” ЕАД, гр.Монтана е специализирано предприятие за производство на фитинги, с износ на продукцията в страни-членки от ЕС. Предприятието се развива успешно, осигурява високо качество на своята продукция, инвестира в нови машини и съоръжения, в по-добри условия на труд и опазване на околната среда.

„ИПО” ООД, гр. Карлово е производител на единични, малки и средни серии детайли от черни и цветни метали, с първична или цялостна механична обработка. Доброто качество е основа за постигане на висок ръст в производството, като продукцията е предимно за българския пазар, включително за резервни части и ремонтни дейности на фирми от базовата, в т.ч. и металургична индустрия.

„ВМВ Метал” ЕООД управлява и организира производството на отливки от мощностите в чугунолеярнен завод, гр.Ихтиман и в „Леяро ковашки машиностроителен комплекс” АД, гр.Радомир. Предприятията са в процес на продуктово реструктуриране, модернизирание на технологиите и съоръженията. За 2016 год. е налице положителна тенденция за възстановяване производството на отливки в гр.Радомир, като 72 % от произведената продукция е реализирана на вътрешния пазар и 28 % е износ за трети страни. През 2016 г. в предприятието са произведени 594 тона отливки от черни метали и са направени инвестиции **на стойност 2.4 млн. лева.**

Съгласно данните на НСИ за 2015 год. показателите от производствена дейност **24.5.Леене на метали** имат следните стойности и относителен дял от общия КОД **24.Производство на метали**:

	<u>24.Осн.метали</u>	<u>24.5.Леене</u>	<u>Дял,</u>
• Произведена продукция, млн.лв	7 412	193	2.6 %
• Заети лица, брой	11 915	3 694	31 %
• Разходи на работодателя за труд за 1 отработен час от наети лица, лева	6.61	10.78	

При 31 % дял на заетите в леярските мощности от общия брой заети лица по дейност 24.Производство на основни метали, произведената от тях продукция е с относителен дял 2.6 %. Разходите на работодателите за труд на един нает за отработен час също са по-ниски от тези в основната металургия (61 %). На тези показатели влияние оказват фактори, като все още ниско натоварване на леярските мощности, незавършено преструктуриране в организацията на производство, в технологии и съоръжения за повишаване на производителността и качеството.

По данни на Евростат страните членки на ЕС (28) за 2015 год. в дейност по КИД 24.5 Леене на метали общата произведена продукция е на стойност 37.6 млрд. евро. Това представлява 11.4 % дял от общото производство от дейност 24 Производство на основни метали.

В България този показател е 2.6 %, над четири пъти по-нисък.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ЦВЕТНАТА МЕТАЛУРГИЯ В БЪЛГАРИЯ

3.1. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Цветната металургия през 2016 год. се характеризира със стабилно производство, устойчиво развитие и добра конкурентоспособност. Значителният капацитет на производствените мощности и ограниченото вътрешно потребление продължават да определят сектора като експортно ориентиран, с добри пазарни позиции в световния търговски обмен.

3.1.1. ПРОИЗВОДСТВО НА МЕД (АНОДНА И ЕЛЕКТРОЛИТНА)

Единственото предприятие в страната, където се произвежда анодна и електролитна мед е Аурубис България АД. Компанията е част от Аурубис АД – водеща интегрирана група за производство на мед (над 1 млн. тона медни католи годишно и различни медни продукти от тях) и най-големия преработвател на мед в света.

Медодобивният завод на Аурубис АД в България се намира в региона на Средногорието. Построен е през 1958 год. и се състои четири основни производствени единици: металургично производство, рафинерия за катодна мед, производство на сярна киселина и обогатителна фабрика.

След приватизацията на компанията през 1997 год. за модернизация на производството и опазване на околната и работна среда са инвестирани над 1.1 млрд. лева.

През 2016 год. в рамките на планираната инвестиция „Аурубис България Спектър 2018” на стойност 180 млн. евро е изпълнен и проекта “Ремонт 2016”. Неговата цел е да осигури безпроблемно функциониране на основното оборудване за следващите десет години. По време на ремонта се извърши пълна промяна на единадесет агрегата: топилна пещ, котел утилизатор, напорен резервоар, сушилна пещ и др. Тази инвестиция е на стойност 45 млн. евро.

През 2016 год. приключи проекта за закупуване и монтаж на турбогенератор за активно редуциране налягането на водната пара след котел утилизатора от 49 bar до 4 bar; завърши и изграждането на ново депо за утайки от пречистване на отпадните води и газове в съответствие с всички нормативни екологични норми.

През 2016 год. започна изграждането на ново депо за фаялит.

Данни за преработените концентрати и скрап, вложени при производството на анодна и електролитна мед за периода 2012 г. – 2016 г. са представени в таблица 3.1 и на фиг.3.1.

Таблица 3.1

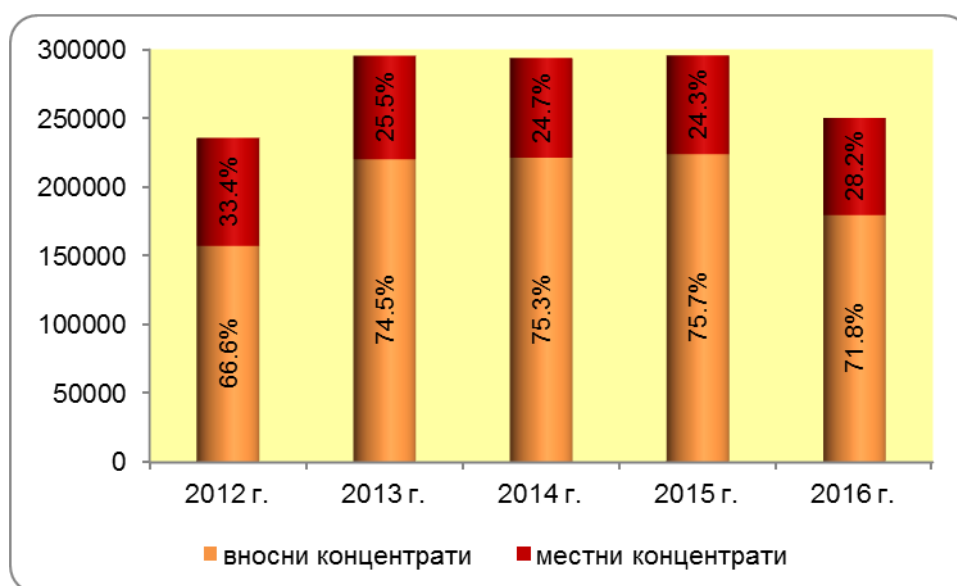
Преработени суровини при производството на анодна и електролитна мед

Продукт	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Концентрати, т	976 718	1 227 926	1 165 484	1 203 248	1 055 636	-147 612	87.7
- съдържание на мед, %	24.14	24.06	25.20	24.57	23.69	-0.88	96.4
- метално съдържание, т	235 822	295 435	293 718	295 690	250 080	-45 610	84.6
в т.ч.: във вносни	157 169	220 128	221 299	223 942	179 507	-44 435	80.3
в местни	78 653	75 307	72 419	71 748	70 573	-1 175	98.4
Скрап (закупен), т	56 104	60 320	62 280	56 168	51 768	-4 400	92.2

Източник: Фирмени данни.

През 2016 год. са преработени 1 055 636 т медни концентрати, с 12.3 % по-малко от 2015 год. В тях се съдържат 250 080 т мед. Съотношението на вложените вносни и местни концентрати през 2016 год. е показано на фиг. 3.1. В сравнение с предходната година относителния дял на местните концентрати нараства с 3.7 %.

Фигура 3.1

Преработени концентрати, т. метал

Преработеният меден скрап представлява 17.2 % от медта в суровините като вложените количества през последните три години намаляват.

Производството на анодна и електролитна мед за периода 2012 г. – 2016 г. е представено в таблица 3.2 и на фиг. 3.2.

Таблица 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, тона

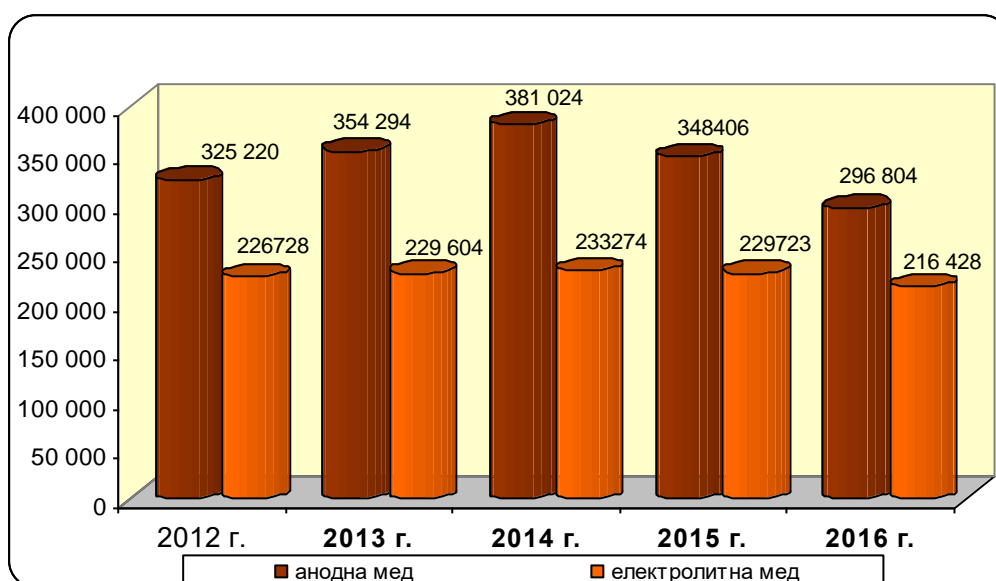
Продукт	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Анодна мед	325 220	354 294	381 024	348 406	296 804	-51 602	85.2
Електролитна мед	226 728	229 604	233 274	229 723	216 428	-13 295	94.2

Източник: Фирмени данни.

Поради извършен през 2016 год. мащабен ремонт на основните металургични мощности в предприятието бяха преработени по-малки количества медни концентрати и меден скрап. В резултат на това се отчита спад в производството на анодна мед с 14.8 % и на електролитната мед - с 5.8 %.

При оползотворяването на съдържащата се в концентратите сяра е произведена 1 074 467 т сярна киселина - с 12 % по-малко от 2015 год., което е свързано с по-малките количества преработени медни концентрати.

Фигура 3.2

Производство на анодна и електролитна мед, тона

През 2016 год. **световното производство** на рафинирана мед нараства с 1.9 % и достига 23.3 млн.тона.

Световното производство по региони е представено в таблица 3.3 и фиг.3.3.

Таблица 3.3

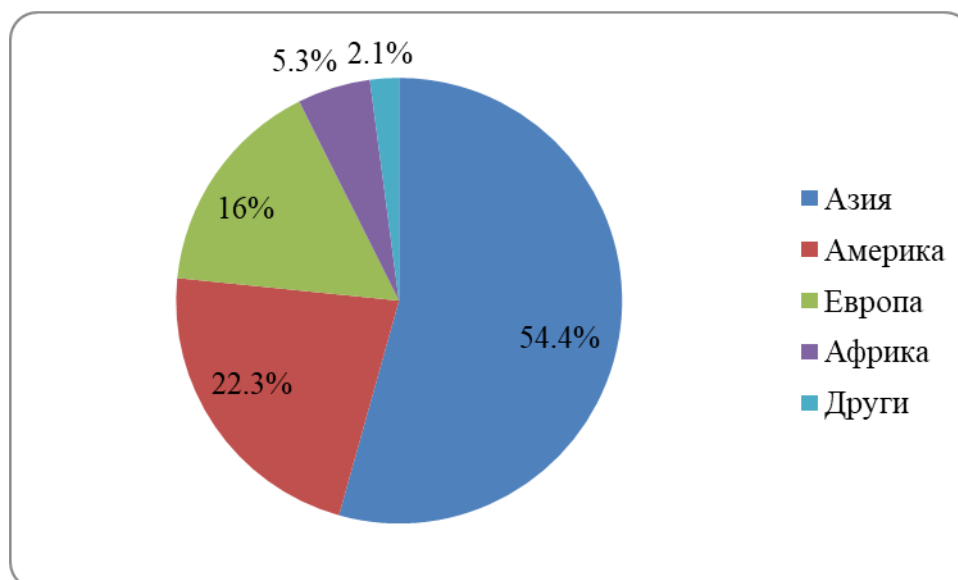
Световно производство на електролитна мед, хил. тона

Регион	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
				+/-	%
Азия	11 656	12 004	12 682	678	105.6
Америка	5 155	5 217	5 189	-28	99.5
Европа	3 794	3 757	3 726	-31	99.2
Африка	1 357	1 382	1 234	-148	89.3
Други	509	510	478	-32	93.7
Общо	22 471	22 870	23 309	439	101.9

Източник: ICSG

Данните показват, че Азия продължава да има най-голям относителен дял в световното производство (54.4 %), като през 2016 год. наблюдаваме по – висок темп на растеж (5.6 %) спрямо 2015 год.(съответно 3.0 %). Следва Америка с дял от 22.3 % и намаление от 0.5 %. Европа заема трето място с дял от 16.0 % като също отчита спад от 1 %.

Фигура 3.3

Световно производство на електролитна мед (по региони), 2016 г., %

Относителният дял на електролитната мед произведена в България през 2016 год. е 0.93 % от световния добив и **8.01 % от произведената в ЕС (28)**. За 2015 год. са съответно 1.01 % и 8.49 %. На база анодна мед българското производство е с дял от 1.56 % от световното и 13.2 % от производството в ЕС, което показва че българската медна индустрия има добри позиции в световното производство.

3.1.2. ПРОИЗВОДСТВО НА ОЛОВО

В България има изградени металургични мощности за производство на блоково олово и оловни сплави, както на основата на първични суровини (концентрати), така и от оловосъдържащи отпадъци.

„КЦМ”АД е единственото предприятие в страната и водеща компания в Югоизточна Европа и Черноморския регион със специализация в производството на олово и цинк предимно от първични суровини. Компанията е част от „КЦМ 2000” АД, една от най – големите индустриални групи в България и ключов участник в икономическия живот на страната.

През 2016 год. предприятието продължи да изпълнява инвестиционен проект **“Технологично обновяване и разширение на производството” (ТОРП) на обща стойност над 260 млн.лева.** Вложените средства само през изминалата година възлизат на стойност 10 813 хил.лева.

Основните акценти в инвестиционната дейност през 2016 год. са:

- Реконструкция склад за оловни суровини;
- Модификация на “Инсталация за промиване и извличане на прахове от стоманодобива;
- Нова сушилна кула в ТУ „Пържене и сярна киселина”;
- Активирана очистка на кобалт и никел

Данни за преработените първични и вторични суровини при производството на олово са показани в таблица 3.4. и на фиг. 3.4.

Таблица 3.4

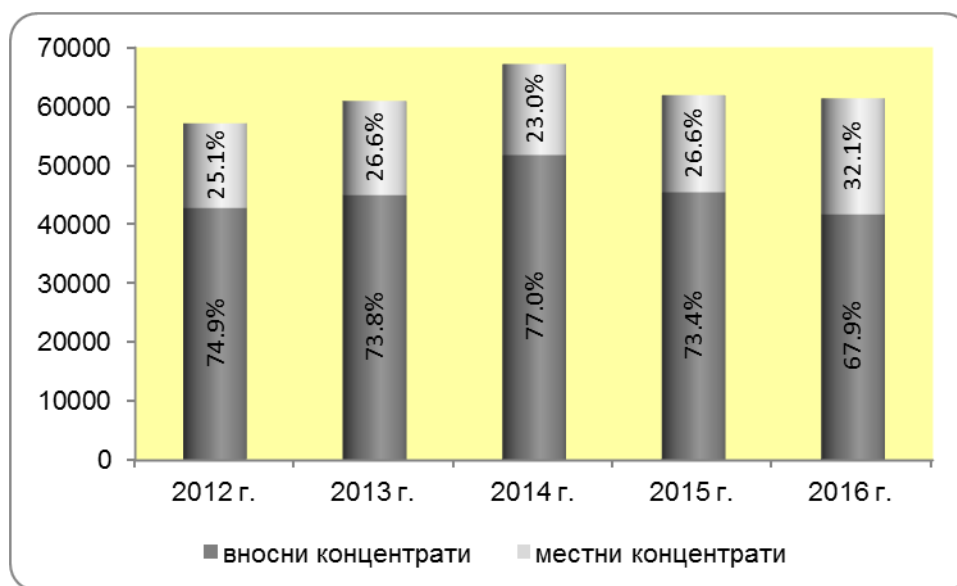
Преработени суровини при производството на олово, тона

Продукт	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Метал в концентрати	57 123	60 917	67 190	61 908	61 358	-550	99.1
в т.ч.: във вносни	42 757	44 931	51 729	45 452	41 670	-3 782	91.7
в местни	14 366	15 986	15 461	16 456	19 688	3 232	119.6
Преработени отпадъци (външни)	14 574	12 341	11 824	20 604	11 235	-9 369	54.5

Източник: Фирмени данни.

През 2016 год. са преработени оловни концентрати, в които се съдържат 61 358 т олово. Оловото във вложените местни концентрати нараства с 19.6 %, а относителният им дял в общото количество вече надхвърля 32 % (26.6 % през 2015 год.) .

Фигура 3.4

Преработени концентрати, т. метал

При производството на първично олово са вложени 11 235 т оловни отпадъци, които представляват 15.5 % в общия суровинен баланс (25 % са през 2015 год.)

Произведеното олово от вторични суровини, предимно от акумулаторни отпадъци заема все по-голям дял от общото количество. В страната има изградени мощности за ефективна преработка на тези суровини до блокове метал, сплави или други крайни продукти (КЦМ, Монбат Рисайклинг и ЕЛ БАТ).

Данни за производството на първично и вторично олово, включително сплави от акумулаторни отпадъци от 2012 г. до 2016 г. са представени в таблица 3.5 и на фиг. 3.5.

Таблица 3.5

Производство на олово, тона

Продукт	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Олово - първично	68 438	71 668	73 064	70 252	69 256	-996	98.6
- „КЦМ” АД	68 438	71 668	73 064	70 252	69 256	-996	98.6
Олово - вторично	17 718	19 074	20 330	26 637	31 561	4 924	118.5
„Монбат Рисайкл.” ЕАД	14 603	14 904	15 530	16 231	16 581	350	102.2
„ЕЛБАТ” АД	3 115	4 170	4 800	10 406	14 980	4 574	143.9
Олово - общо	86 156	90 742	93 394	96 889	100 817	3 928	104.1

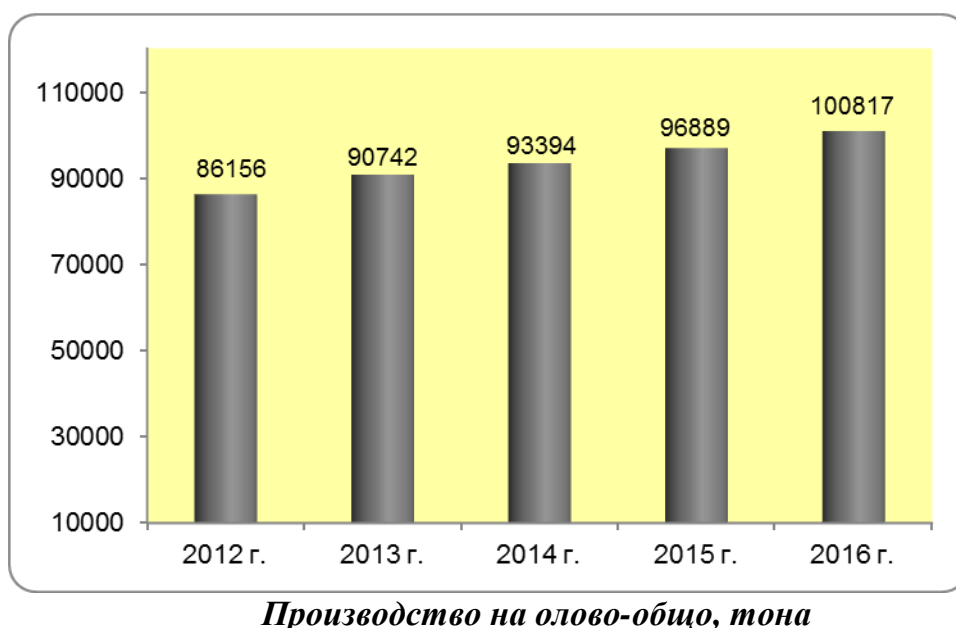
Източник: Фирмени данни.

През последните пет години произведеното олово(първично и вторично) непрекъснато нараства. През 2016 год. надхвърля 100 хил.тона с ръст от 4.1 %.

Увеличеното производство се дължи изцяло на преработката на по-големи количества акумулаторни отпадъци, като най – голям принос за това има „ЕЛБАТ”АД (над 4500 т).

От преработката на вторични оловни суровини (вкл.акумулаторни отпадъци) в трите предприятия се произвеждат над 40 хил.тона олово и оловни сплави, което представлява повече от 40 % от общото производство в страната.

Фигура 3.5

Световното производство на олово по региони и страните, най-големи производители за последните три години са представени в табл. 3.6 и на фиг 3.6.

Таблица 3.6

Световно производство на олово, хил. тона

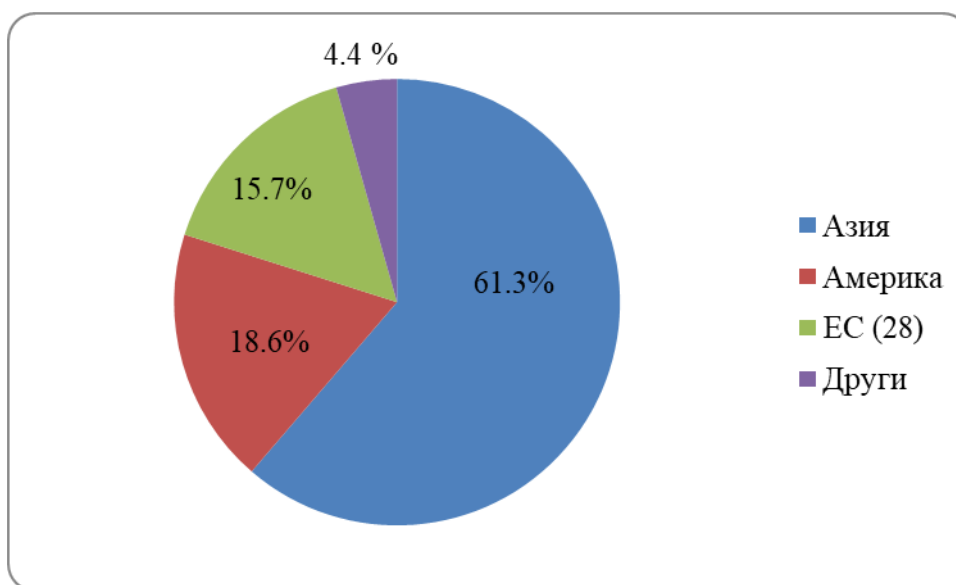
Страна/Регион	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
				+/-	%
Азия	6 627	6 620	6 827	207	103.1
- в т.ч. Китай	4 704	4 700	4 665	-35	99.3
- в т.ч. Р.Корея	639	641	831	190	129.6
Америка	2 156	1 999	2 070	71	103.6
- в т.ч. САЩ	1 128	1 050	1 123	73	106.9
ЕС (28)	1 700	1 755	1 752	-3	99.8
-в т. ч. Германия	380	378	347	-31	91.8
Други	477	469	485	16	103.4
Общо	10 960	10 843	11 134	291	102.7

Източник: ILZSG

Азия е с най-голям относителен дял в световното производство (61.3 %), и ръст от 3.1 %. Той се дължи на увеличеното производство в Р.Корея, докато в Китай – най-големия производител на олово в света продукцията е почти на нивото е от 2015 год. Следва Америка с дял от 18.6 % и ръст от 3.2 %. ЕС(28) заема трето място с дял от 15.7 %.

В рамките на ЕС (28) с най-голям относителен дял в производството традиционно е Германия с 19.9 %, но през 2016 год. производството в тази страна намалява с 8.2 %. Великобритания заема втора позиция с 18.2 %, Италия има дял от 12.5 % .

Фигура 3.6

Световно производство на олово (по региони), 2016 г., %

Общото количество **олово, произведено в България** от първични и вторични суровини през 2016 год. представлява **0.905 %** от световното производство и **5.75 %** от това на ЕС (28). За 2015 год. тези показатели са съответно 0.91 % и 5.52 %. По обем на произведеното общо олово **България е на осмо място от страните-производители в ЕС.**

3.1.3. ПРОИЗВОДСТВО НА ЦИНК

Единственото предприятие за преработка на цинкови концентрати и различни цинк-съдържащи полупродукти и вторични суровини до блоков цинк и цинкови сплави е „КЦМ” АД, гр. Пловдив.

Като съпътстващи продукти при тази преработка се добиват и редица други редки и благородни метали, както и химически продукти (сярна киселина, кадмий, телур, бисулфит и др.).

Данните за преработения метал в местни и вносни концентрати и вложените вторични суровини/скрап при производството на цинк са показани на таблица 3.7 и на фиг.3.7.

Таблица 3.7

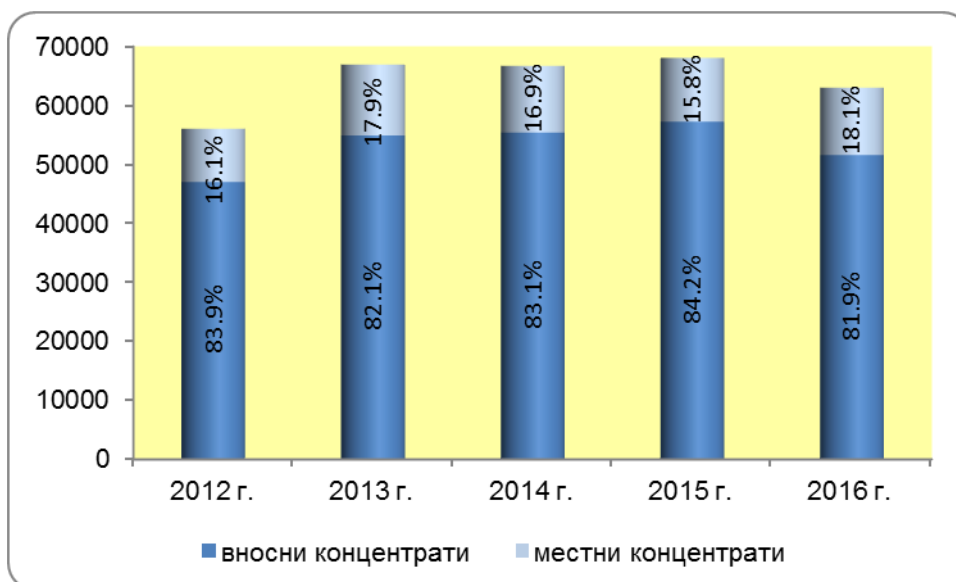
Преработени суровини при производство на цинк, тона

Продукт	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Метал в концентрати, в т.ч.:	56 017	66 894	66 685	68 043	63 011	-5 032	92.6
- вносни	47 022	54 902	55 386	57 260	51 596	-5 664	90.1
- местни	8 995	11 992	11 299	10 783	11 415	632	105.7
Преработен външен скрап	10 203	11 363	13 193	11 983	16 802	4 819	140.2

Източник: Фирмени данни

През 2016 год. са преработени концентрати, съдържащи 63 011 т цинк, с 5 032 т. по - малко (7.4 %) от предходната година. Цинкът в местните концентрати нараства с 5.7 %, а относителния му дял в общото количество на вложените концентрати надхвърля 18% (15.8 % през 2015 г.).

Фигура 3.7

Преработени концентрати, т. метал

В сравнение с предходната година оползотворените количества вторични продукти и отпадъци от външни източници са значително повече, с 4 819 т и техният дял в общата шихта от 15 % през 2015 год. се нараства до 21.1 %.

Данните за производството на цинк през последните пет години са показани в таблица 3.8 и на фиг. 3.8.

Таблица 3.8

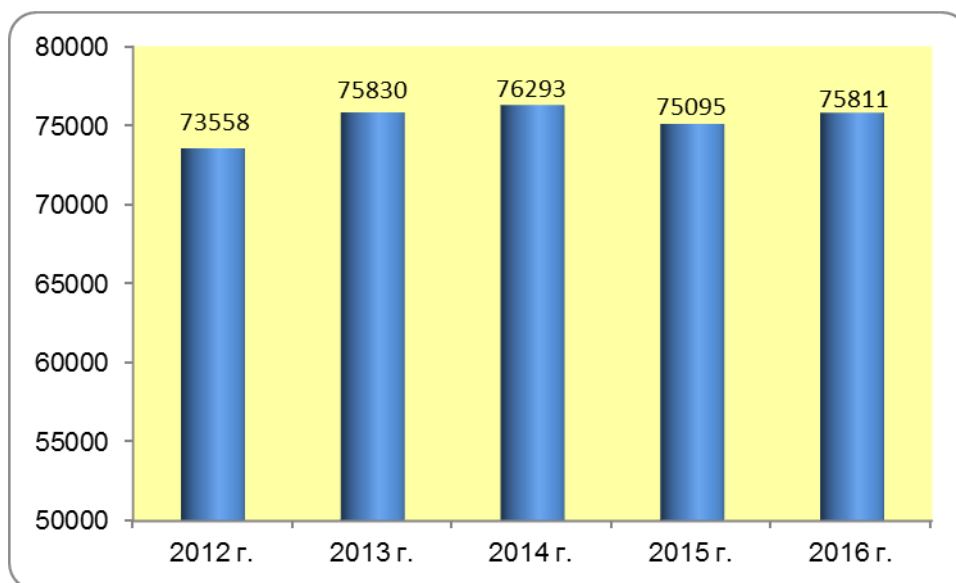
Производство на цинк, тона

Продукт	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Цинк - общо	73 558	75 830	76 293	75 095	75 811	716	101

Източник: Фирмени данни

През 2016 год. са произведени 75 811 т цинк, със 716 т повече от предходната година, предимно поради увеличаване количествата на вложените вторични суровини.

Фигура 3.8

Производство на цинк 2016 г. , тона

В таблица 3.9 и на фигура 3.9 е представено производството на цинк в света по региони и страната най-голям производител, техният относителен дял и ръст/спад спрямо предходната година.

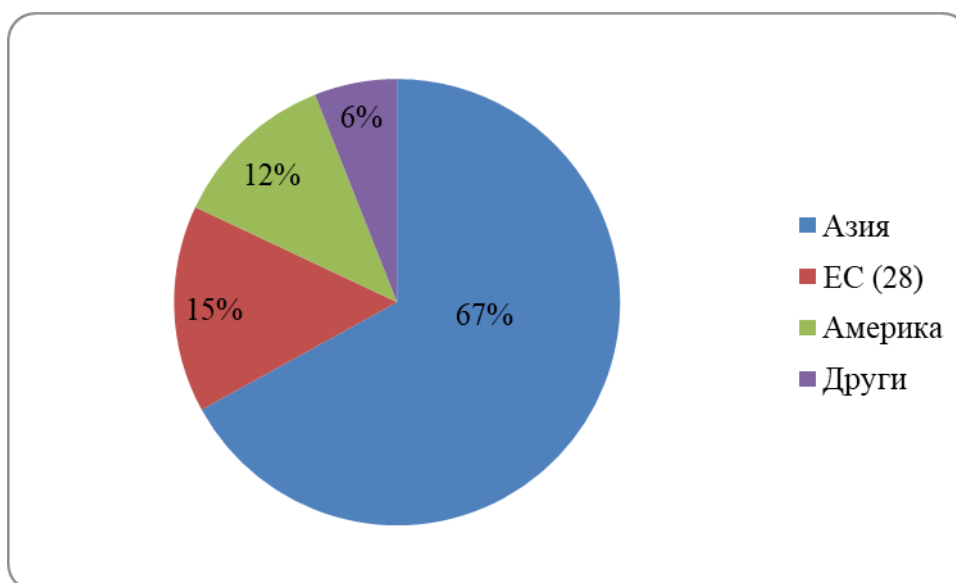
Таблица 3.9

Световно производство на цинк, хил. тона

Страна/Регион	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
				+/-	%
Азия	8 660	8 833	9 035	202	102.3
в т.ч. Китай	5 807	5 860	6 274	414	107.1
ЕС (28)	2 070	2 084	2 005	-79	96.2
в т.ч. Испания	512	509	510	1	100.2
Америка	1 759	1 779	1 682	-97	94.5
в т.ч. Канада	648	683	687	4	100.6
Други	1 020	955	951	-4	99.6
Общо	13 509	13 651	13 673	22	100.2

Източник: ILZSG

През 2016 год. добива на цинк в света се запазва на нивото от 2015 год. Азия е с най-голям относителен дял (65.5 %) в световното производство и с ръст от 2.3 %. Той пряко зависи от нивото на производството в Китай - водещия производител на цинк в света с дял от 45.9 %. През 2016 год. Китай отчита ръст от 7.1 %. ЕС (28) заема второ място с дял от 14.7 %, но с намаление от 3.8 %. Най-значим дял от производството в ЕС имат Испания (25.4%), Финландия (14.7%) и Холандия с 14.2 %. Следва Америка с относителен дял от световното производство 12.3 %, където също се наблюдава спад - с 5.5 %. Той идва главно от намаляване на добива в САЩ и Мексико.

Световно производство на цинк (по региони), 2016 г., %

Относителният дял на произведения в България цинк представлява 0.55 % от световния добив и **3.8 % от общото производство в ЕС(28). В класацията по страни-производители на цинк в ЕС България заема 9 място (11-то място през 2015 год.).**

3.1.4. ПРОИЗВОДСТВО НА БЛАГОРОДНИ И СЪПЪТСТВАЩИ МЕТАЛИ, СПЛАВИ И ХИМИЧЕСКИ ПРОДУКТИ

Добивът на благородни, съпътстващи метали и химически продукти се определя от съдържанието и количествата на преработените първични суровини (концентрати).

Важна част от технологичните процеси при производството на основните цветни метали (мед, цинк и олово) е оползотворяването на полезните метални и неметални компоненти, които се концентрират в отпадните технологични газове или в твърдите странични продукти. От тяхната преработка се произвеждат съпътстващи метали или различни стокови химически продукти, които повишават ефективността на основното производство, паралелно водят до опазване на околната среда от замърсяване.

Данни за производството на благородни и съпътстващи метали и химически продукти са посочени в таблица 3.10.

Таблица 3.10

Производство на благородни и съпътстващи метали, сплави и химически продукти(т, кг)

Продукт:	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Кадмий на блок, т	360	411	382	344	362	18	105.2
Сребро, кг	46 523	55 637	50 200	37 955	52 526	14 571	138.4
Сребърни изделия, кг	5 889	5 474	4 838	2 785	2 445	-340	87.8
Злато, кг	341	278	278	211	212	1	100.5
Златни изделия, кг	26	26	32	41	82	41	200.0
Телур, кг	2 472	5 014	4 932	4 046	4 479	433	110.7
Натриев сулфат, т	1 750	1 846	1 520	1 372	342	-1 030	24.9
Сярна киселина, т	1100835	1352588	1309063	1340843	1209594	-99 469	90.2

Източник: Фирмени данни.

От таблицата е видно, че през 2016 год. произведените количества сребро, злато и съпътстващите метали (кадмий и телур) нарастват, което е свързано със съдържанието на тези метали в преработваните първични и вторични суровини в „КЦМ“ АД.

Сярната киселина е с най-голяма тежест в производството от всички странични продукти, получени в процеса на металургичната преработка на медните, цинкови и оловни първични и суровини. Произведените количества през 2016 год. са с 9.8 % по - малко в сравнение с предходната година.

3.1.5.ПРОИЗВОДСТВО НА ПРОКАТ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Металопреработващата индустрия в България е много добре развита. На основата на мед, цинк, олово, алуминий и техните сплави се произвеждат различни метални полупродукти и изделия (листа, ленти, фолио, тръби, профили и др.) с по - висока добавена стойност.

Данни за производството през периода 2012-2016 год. са представени в таблица 3.11 и на фиг. 3.10 и фиг. 3.11

Таблица 3.11

Производство на прокат от цветни метали и сплави, тона

Продукт	2012	2013	2014	2015	2016		Разлика 2016/2015	
						%	+/-	%
Прокат от ТЦМ и сплави	61 971	65 462	63 940	57 353	57 700	39.6	347	100.6
в т.ч. меден	40 440	44 445	42 298	41 329	46 649	32.0	5 320	112.9
месингов	6 136	6 762	7 628	8 437	11 051	7.6	2 614	131
цинков	15 395	14 255	14 014	7 587	-	-	-7 587	
Алуминиев прокат - общо	67 642	76 875	83 886	83 184	87 976	60.4	4 792	105.8
в т.ч. -„Алкомет” АД	53 947	60 960	64 790	64 894	65 646	45.1	752	101.2
-„ЕТЕМ България” АД	13 000	14 609	18 023	17 300	21 122	14.5	3 822	122.1
-„ПИХ Индъстри” АД	695	1 306	1 073	990	1 208	0.8	218	122.0
Общо:	129 613	142 337	147 826	140 537	145 676	100.0	5 139	103.7

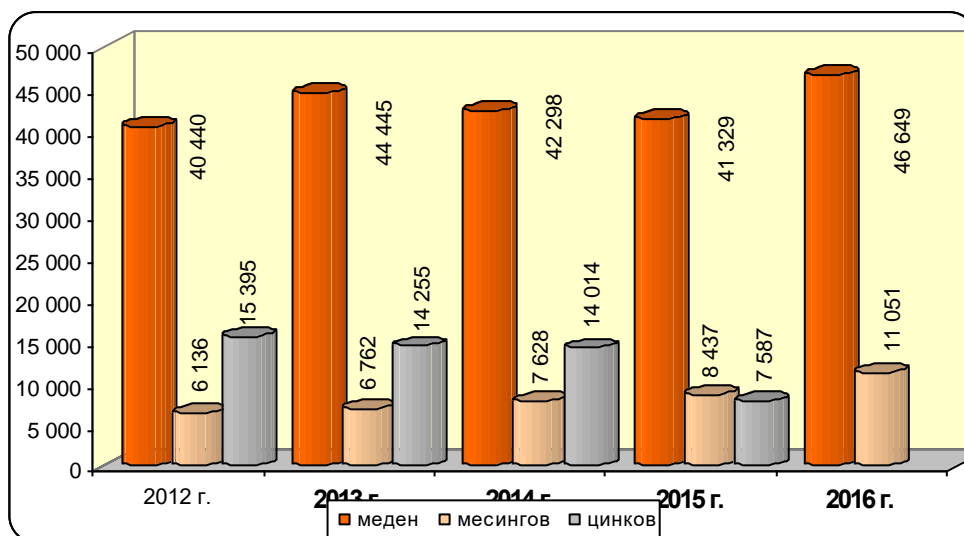
Източник: Фирмени данни

През 2016 год. общото количество прокат от цветни метали бележи ръст от 3.7 %, който се дължи главно на увеличеното производството на алуминиев прокат. За последните три години неговият относителният дял към общото количество непрекъснато нараства и вече достига 60.4 %

Основен производител на продукти от тежки цветни метали и сплавите им в страната е „София Мед” АД. Компанията е част от индустриалната група „Халкор”, Гърция, която обединява фирмите от холдинга на „Виохалко” за валцовани и пресовани продукти от мед, медни сплави и медни кабели.

Портфолиото на „София Мед” АД съдържа широка гама валцовани и пресовани продукти (листове, ленти, кръгове, дискове, шини, пръти и профили и др.), които се използват в строителството, машиностроенето, електротехниката и други сектори на преработващата промишленост.

На фиг.3.10 са представени количествата произведен прокат от тежки цветни метали (ТЦМ) и сплави през периода 2012 г.– 2016 г. – по видове.

Производство на прокат от ТЦМ, тона

Данните от табл. 3.11 и фиг.3.10 показват, че през 2016 год. производството на меден прокат нараства общо с 12.9 %, като увеличението при валцовия е 23.6 %, а при пресовия - 1.5 %. Продуктите от месинг и цинк са само валцови. Месинговият прокат бележи ръст от 31%. През годината няма производство на цинков прокат. Съотношението на произведения меден и месингов прокат през 2016 год. е 80.8 % към 19.2 %.

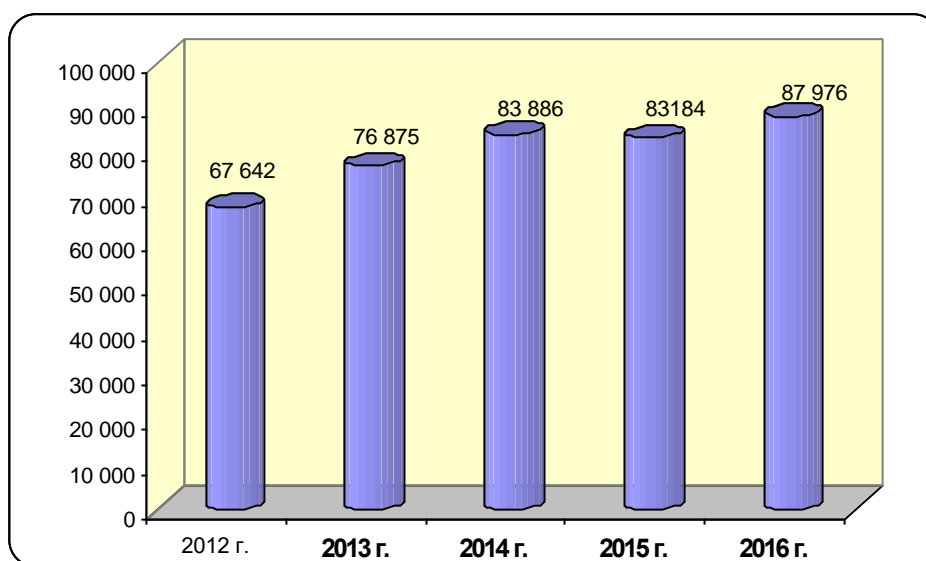
Валцованите продукти представляват 64.8 % от общия обем на продукцията от ТЦМ.

В „София Мед” АД са преработени 11 174 т. външен скрап - с 43.4 % по-малко от 2015 год.

През 2016 год. в „София Мед” АД са реализирани инвестиционни проекти на стойност 7.8 млн.лева. С цел разширяване на асортимента в експлоатация е въведена линия за непрекъснато вертикално леене на безкислородна медна тел в Леярно производство. Новата мощност ще повиши ефективността на производството и ще подобри качеството на продуктите.

Основни производители на алуминиев прокат са „Алкомет” АД, гр. Шумен, „ЕТЕМ България” АД, гр. София и „ПИХ Индъстри” АД, гр. Русе.

Данни за производството на алуминиев прокат по предприятия са представени в табл.3.11, а на фиг.3.11 са показани общите количества на произведената продукция.

Производство на алуминиев прокат, тона

„Алкомет” АД е най-голямата компания, специализирана в производството на пресов (тръби, пръти и профили) и валцов (ленти, листове и фолио) прокат от алуминий и алуминиеви сплави. Компанията има много стабилни позиции в производството на алуминиево фолио и държи около една четвърт от европейския пазар.

През 2016 год. в предприятието са произведени 65 646 т прокат, с ръст от 1.2 % спрямо 2015 год. Продуктите на Алкомет представляват около **75 % от общото количество алуминиев прокат** в страната.

Съотношението на произведените количества валцов и пресов прокат е 68 % / 32 % (65.7 %/34.3 % през 2015 г.), като увеличението на валцованите продукти е в резултат на модернизация и повишаване капацитета на валцово производство.

За модернизиране на производствените мощности и внедряване на нови технологични решения направените в „Алкомет” АД инвестиции са на стойност 9.9 млн.лева. През 2016 год. компанията обяви новата си инвестиционна програма за периода 2016 – 2017 год. на стойност около 40 млн.евро. Тя ще обхване трите производствени цеха - леярен, валцов и пресов. В нея се предвижда годишният капацитет на Алкомет да достигне 100 000 тона, да се повиши ефективността на производството и се подобрят техническите и технологични параметри на процесите. Със закупуване на новото оборудване ще се подобри качеството и ще се разшири производствения микс, включително изделия за автомобилната, фармацевтичната и опаковъчната индустрия.

През изминалата година в предприятието са преработени 5 588 т алуминиеви отпадъци (с 9.2 % по-малко от 2015 год.).

„ЕТЕМ България” АД произвежда дълъг (пресов) прокат - различни видове алуминиеви профили и архитектурни конструкции, предимно дограми и фасадни елементи за строителството. От няколко години фирмата добави в своето портфолио и продукти за автомобилостроенето, които вече представляват около 30 % от продукцията. Като резултат, общото производство на фирмата за пет години отчита ръст над 60 %.

През 2016 год. относителният дял на „ЕТЕМ България” АД е 24 % от общото количество алуминиев прокат (20.8 % през 2015 г.). В сравнение с предходната година производството нараства с 3 822 т (22.1 %).

Постоянното и устойчиво развитие на фирмата се дължи на ежегодните инвестиции, които се правят за модернизация и разширение на производствените мощности, което увеличи капацитета и асортимента. **През изминалата 2016 год. са реализирани проекти на стойност 7 млн.лева.**

„ПИХ Индъстри” АД е единственото предприятие в страната, което произвежда **заварени алуминиеви тръби**. През 2016 год. са произведени 1208 т, с 22 % повече от предходната година.

3.1.6. ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА ОТПАДЪЦИ ОТ ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Отпадъците от цветни метали са важна суровина за металургичното производство. Тяхната преработка до крайни продукти води до подобряване на икономическите и екологични показатели на предприятията и намаляване на енергопотреблението.

Данни за преработените отпадъци от цветни метали (метално съдържание) за периода 2012 - 2016 год. от фирмите – членове на БАМИ са представени в таблица 3.12.

Таблица 3.12

Преработени отпадъци от цветни метали, тона

Отпадък	Общо					Разлика 2016/2015	
	2012	2013	2014	2015	2016	+/-	%
Медни	80 655	75 183	78 576	75 903	62 942	-12961	82.9
Оловни	35 575	33 516	34 317	46 754	44 230	-2 524	94.6
Цинкови	10 203	11 363	13 193	11 983	16 802	4 819	140.2
Алуминиеви	15 615	15 682	15 717	18 277	14 615	-464	97.5
Общо от цв.метали	142 048	135 744	141 803	152 917	138 589	-14328	90.6

Източник: Фирмени данни

От таблицата е видно, че общото количество на преработените отпадъци през 2016 год. намалява с 9.4 %. Медните отпадъци са с 12 961 т по – малко, а оловните - с 2 524 т. Вложените за оползотворяване алуминиеви отпадъци също намаляват, но само 464 т. Единствено при цинковите отпадъци се наблюдава значителен ръст от 40.2 %.

3.2. ТЪРГОВСКИ ОБМЕН, ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Суровините и продуктите от цветни метали по цялата верига на добавената стойност са борсови стоки, които се търгуват по цени на международните пазари, основно по Лондонска метална борса (ЛМБ) Промените в правилата за търговия между отделните страни и региони, като налагане на мита, забрани или квоти също оказват влияние върху цените на металите, като променят баланса между търсенето и предлагането.

На фигурите по - долу е представена динамиката в цените на основните блокови метали, които България произвежда за периода от м.януари до м.декември 2016 год., взети от официалните публикации на ЛМБ. От фигурите са видни големите колебания в цените за този едногодишния период.

Фигура 3.12

Цени на ел. мед (USD за тон)

Фиг.3.12 отразява динамиката на цените при електролитната мед. Графиката показва, че от началото на годината до IV – то трим. на 2016 год. цените се движат на по-ниски нива - между 4 500 и 5000 дол./тон. Едва в края на годината наблюдаваме ръст достигащ до 30 % спрямо предходния период.

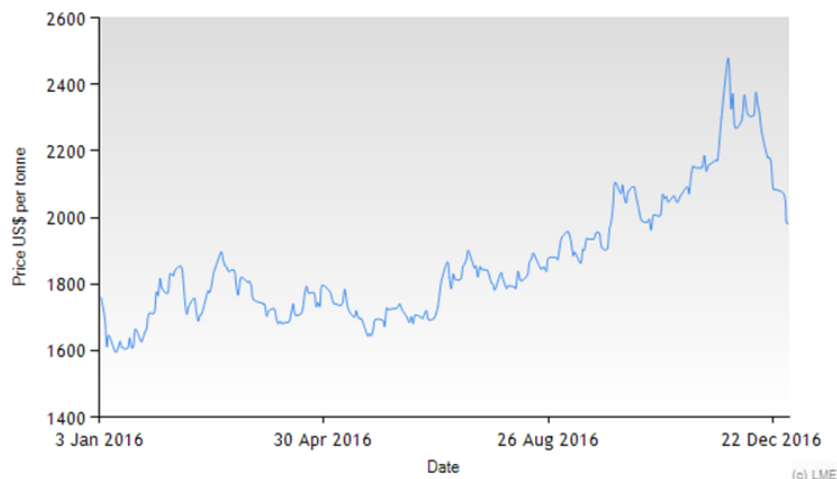
Фигура 3.13

Цени на олово (USD за тон)

Промените в цените на металното олово са отразени на фиг. 3.13.

Графиката показва, че цените на оловото от началото на 2016 год. също са на относително ниски нива. Едва от м.август започва плавно покачване. За посочения период разликата между

максималната и минимална средно месечна цена на оловото е около 600 дол./т, което представлява промяна в порядъка на 35 %.

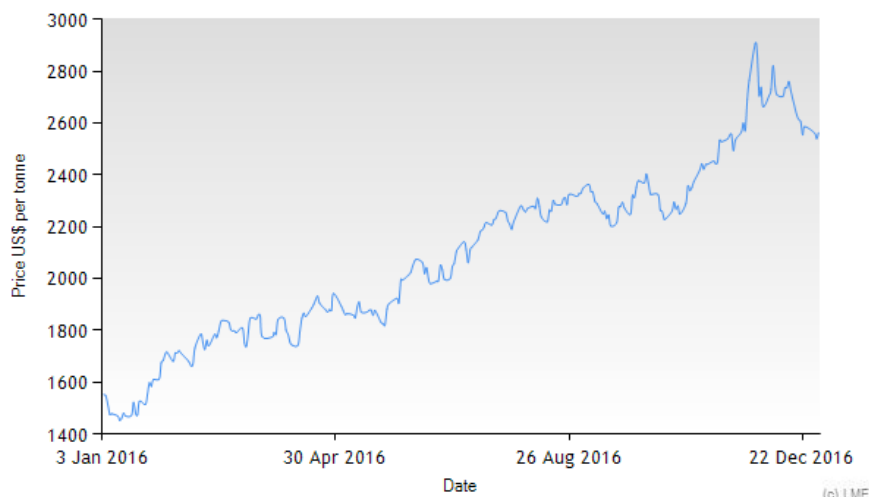
Фигура 3.14

Цени на цинка (USD за тон)

Динамиката при цените на блоковия цинк е представена на фиг.3.14. След спада в края на 2015 год. до 1500 дол./ за тон рафиниран цинк, от началото на 2016 год. цените плавно се увеличават. За

едногодишния период разликата между максималната и

минимална цена на тон надхвърля 1 000 долара, което представлява промяна в порядъка над 50 %.

От изложеното по-горе следва, че през 2016 год. динамиката в цените на индустриалните цветни метали е значителна. Тя се влияе от политическата и икономическа конюнктура в света. В тази динамична и конкурентна среда българските предприятия за добив на мед, цинк и олово имат добри пазарни позиции. По-ниските цени на металите доведоха до намаляване на стойността на произведената продукция и относителния дял на цветните метали в стоковия износ на страната.

3.2.1. ВНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Количествата на внесените цветни метали, сплави и продукти от тях през последните пет години са показани на таблица 3.13.

Таблица 3.13

Внос на цветни метали и изделия от тях, тона

Стоки	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	82 051	81 300	86 161	85 908	93 052	7 144	108.3
Аноди	58	1 504	924	211	127	-84	60.2
Католи,сплави,заготовки	6 815	13 921	13 812	12 211	20 498	8 287	167.9
Скрап	64 561	56 040	60 453	59 728	49 543	-10 185	82.9
Пръти и профили	4 371	4 415	5 006	5 411	5 632	221	104.1
Телове	3 779	2 600	2 782	4 783	13 613	8 830	284.6
Ламарини и фолио	1 145	1 521	1 416	1 594	1 292	-302	81.1
Тръби	1 322	1 299	1 768	1 970	2 347	377	119.1
Олово, общо, в т.ч.	23 103	34 932	29 262	25 181	35 463	10 282	140.8
Блок и сплави	21 064	23 536	12 439	8 394	16 482	8 088	196.4
Скрап (чист)	1 660	11 050	16 660	16 484	17 827	1 343	108.1
Прокат	379	346	163	303	1 154	851	380.9
Цинк, общо, в т.ч.	10 030	4 323	9 660	6 491	3 896	-2 595	60.0
Блок и сплави	6 876	2 765	8 746	5 322	3 243	-2 079	60.9
Скрап	602	630	504	610	148	-462	24.3
Прокат	2 552	928	410	559	505	-54	90.3
Алуминий,общо, в т.ч.	123 030	150 621	135 148	150 548	158 162	7 614	105.1
Блок и сплави	86 090	105 738	94 982	108 968	116 066	7 098	106.5
Скрап	1 582	1 742	1 607	2 917	1 533	-1 384	52.6
Пръти и профили	16 166	17 727	16 770	17 648	19 458	1 810	110.3
Телове	4 925	3 732	3 190	3 562	4 309	747	121.0
Листа и ленти	8 582	10 010	11 992	10 696	9 837	-859	92.0
Фолио	4 801	5 442	5 453	5 040	4 863	-177	96.5
Тръби	884	6 230	1 154	1 717	2 096	379	122.1
Общо, тона	238 214	271 176	260 231	268 128	290 573	22 445	108.4
Стойност, млн. €	775.3	753.5	742.0	792.0	739.6	-52.4	93.4
Стойност, млн. лева	1 516.4	1473.7	1 451.3	1 549.0	1 446.5	-102.5	93.4

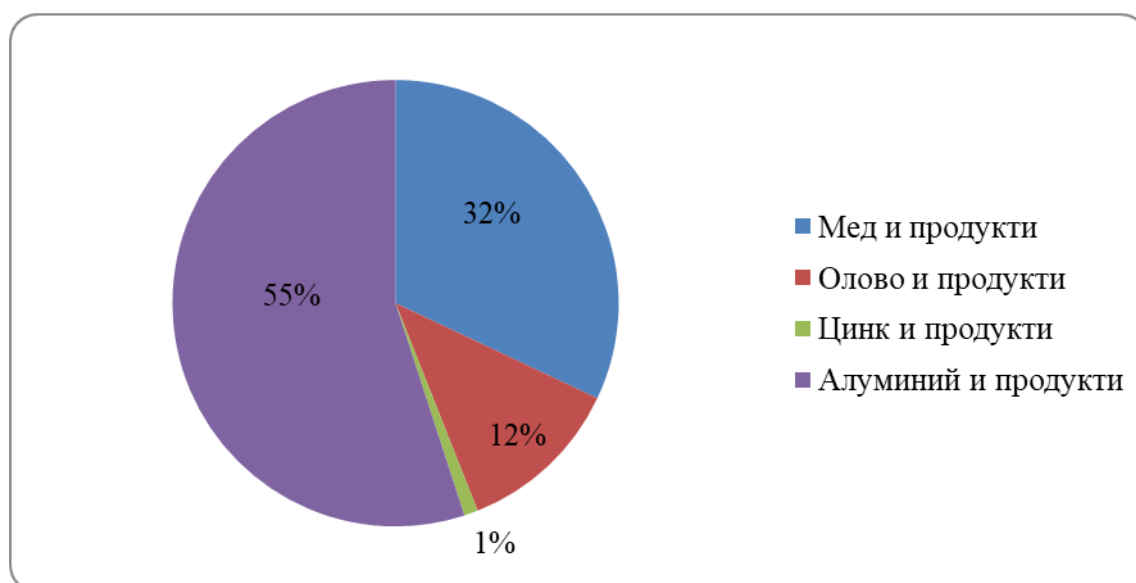
Източник: Митническа статистика и НАП

Включените в таблицата метали и металургични продукти фактически формират вноса в сектора и отразяват реалните количества и стойностите по основни стокови групи.

Данните показват, че през 2016 год. в страната са внесени 290 573 т цветни метали и продукти от тях на стойност 1 446.5 млн.лева. В сравнение с 2015 год. обемът на вноса в натурално изражение нараства с 8.4 %, но в стойност той намалява със 102.5 млн.лева.

Структурата на вноса по стокови групи за различните цветни метали и техните продукти е представена на фиг.3.15.

Фигура 3.15

Структура на вноса по стокови групи на цветни метали и продукти (блок, прокат и скрап)

Вносът на блоков алуминий, който не се произвежда в страната, заема над 73 % от общото количество в стоковата група на алуминия и алуминиевите продукти и над 40 % от общия внос на цветни метали и изделия от тях в страната. Той се използва като суровина за производството на алуминиеви продукти и изделия. През 2016 год. вносът на необработен алуминий нараства с 6.5 %. Около 35 % от доставките на блоков алуминий са от страни в ЕС, 30 % идват от Русия и Турция и 19 % от Мозамбик. Вносът на алуминиеви продукти нараства с 4.9 %. От ЕС се внасят 65.3 %, 24 % се доставят от Турция и 10.7 % от други страни.

Най-голям дял в стоковата група мед и медни продукти заема **вносът на медни отпадъци**, който представлява 53.2 %. Медните отпадъци се използват като ефективна и екологична суровина за производството на електролитна мед и крайни медни продукти. Те представляват 17% от общия внос на цветни метали в страната (22 % през 2015 год.).

От балканските страни се внасят около 60 % от отпадъците. **Рафинираната мед и сплавите на медна основа** се внасят главно от Русия (40.6 %), от балканските страни - (Сърбия, Турция и Македония) общо 46 % и само 7.9 % от страните-членки на ЕС. Доставките през 2016 год. нарастват с 67.9 %. От ЕС се внасят 40.4 % от медните продукти, а 59.6 % от други страни. Вносът им нараства с 66.3 %.

В стоковата група на оловото и оловните продукти вносът на **метални оловни отпадъци (скрап)** представлява 50.3 % от цялото количество в тази група и над 6 % от общия внос на цветни метали и продукти от тях. Той се използва като суровина за производството на олово и оловни сплави. От Румъния идват 73 % от доставките. В сравнение с 2015 год. вносът на оловни отпадъци нараства с 8.1 %. Вносът на необработено **олово (блок), включително оловни сплави** през 2016 год. се увеличава почти двойно. Най – големи количества са внесени от Корея (58.3 %) и Русия (17.2 %), от ЕС идват само 17.6 % от доставките.

За последните три години вносът на **необработен цинк** намалява непрекъснато. През 2016 год. той е с 39.1 % по-малко от предходната година и вътрешното потребление продължава да се задоволява предимно от местно производство - около 70 %. Вносът е главно от страни-членки на ЕС (97.9 %).

3.2.2. ИЗНОС НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И НА ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ

Данни за износа на цветни метали, продукти от тях и метални отпадъци (скрап) по видове за периода 2012 год. – 2016 год. са дадени в таблица 3.14.

Общият обем на износа през 2016 год. е 586 760 т на стойност 4 010.1 млн.лева. В сравнение с предходната година в натурално изражение той намалява с 64 061 тона (с 9.8 %). В резултат на по-ниските цени и по-малките количества изнесени метали и продукти от тях спадът в стойността на износа е значителен (22%).

Структурата на износа показва, че България освен нетен износител на блокови метали (мед, цинк и олово) произвежда и изнася значителни количества продукти от тях (профили, листа, ленти, фолио и др.) с висока добавена стойност. Ограниченото вътрешно потребление в страната и съществуването на значителни по капацитет преработвателни мощности определя голяма част от тези крайни продукти и изделия да се насочват предимно за износ.

През 2016 г. износьт на **електролитна мед** намалява с 11.5%. Около 39 % от реализираните количества се насочват за страните от ЕС, а за Китай и Турция - 39 %. Продажбите на **меден прокат** (листа, ленти, пръти и др.) са главно за страните от ЕС (82 %). В сравнение с 2015 год. износьт на медни продукти намалява с 10.3 %.

През 2016 год. износьт на **олово** намалява с 4.1 %. За страни от ЕС се насочват 41.4 % от блоковото олово, а останалите количества са предимно за съседните страни (Турция, Сърбия, Македония).

Таблица 3.14

Износ на цветни метали, изделия от тях и скрап, тона

Стоки	2012	2013	2014	2015	2016	Разлика 2016/2015	
						+/-	%
Мед, общо, в т.ч.	334 357	384 110	371 935	385 745	320 834	-64 911	83.2
Анодна мед	70 347	121 281	116 252	118 755	75 585	-43 170	63.6
Електролитна мед	202 912	199 741	196 880	209 554	185 485	-24 069	88.5
Скрап	12 318	10 760	8 488	7 176	7 176	0	100.0
Пръти и профили	18 866	21 754	18 800	19 888	19 582	-306	98.5
Телове	3 103	1 115	1 169	635	6 107	5 472	961.7
Ламарини,ленти, фолио	26 761	29 433	30 297	28 996	26 758	-2 238	92.3
Гръби	50	27	49	741	141	-600	19.0
Олово, общо, в т.ч.	64 543	73 834	83 152	81 045	77 791	-3 254	96.0
Олово на блок	64 354	73 576	83 056	80 865	77 527	-3 338	95.9
Прокат	129	113	79	82	85	3	103.7
Скрап (чист)	60	145	17	98	179	81	182.7
Цинк, общо, в т.ч.	75 968	70468	76 609	72 535	74 044	1 509	102.1
Цинк на блок	57 768	54 272	60 879	62 920	73 202	10 282	116.3
Прокат	16 015	14 843	14 347	8 267	176	-8 091	2.1
Скрап	2 185	1 353	1 383	1 348	666	-682	49.4
Алуминий,общо, в т.ч.	94 327	103 813	112 150	111 496	114 091	2 595	102.3
Блок	5 866	6 465	7 874	7 073	4 422	-2 651	62.5
Скрап	25 579	22 766	23 584	22 351	24 153	1 802	108.1
Пръти и профили	21 459	24 982	28 720	30 358	31 686	1 328	104.4
Телове	10	423	386	258	154	-104	59.7
Ленти и листове	13 959	16 711	17 288	14 785	13 737	-1 048	92.9
Фолио	19 377	23 733	23 993	26 512	29 765	3 253	112.3
Гръби	8 077	8 734	10 305	10 159	10 174	15	100.1
Общо	569 195	632 225	643 846	650 821	586 760	-64 061	90.2
Стойност, млн. €	2 600.1	2 717.2	2 562.8	2 628.9	2 050.3	-579	78.0
Стойност, млн. лева	5 086.9	5 314.4	5 012.4	5141.7	4 010.1	-1 132	78.0

Източник: Митническа статистика и НАП

През 2016 год износът на **необработен цинк** (на блок) нараства с 16.3 %, тъй като потреблението в страната продължава да намалява. Основни пазари са страните от ЕС - 53.4 %, а останалото количество е за съседните балкански страни (Турция, Сърбия и Македония).

Алуминиевият прокат представлява 75 % от износа в стоковата група на **алуминия**. През 2016 год. той нараства с 4.2 % като най-значително е увеличението при алуминиевото фолио (с 12.3 %). Над 95 % от продажбите на алуминиев прокат се насочват за страните от ЕС.

Произведените от вторични суровини **алуминий и алуминиеви сплави** заемат 3.9 % от стоковата група алуминий - общо. През 2016 год. износът на този продукт намалява с 37.5 %.

Най – голям дял в износа на вторичните суровини заемат **алуминиевите отпадъци и медния скрап**. В сравнение с 2016 год. изнесените количества алуминиеви отпадъци нарастват с 8.1%, а медния скрап се задържа на нивото от предходната година.

Основната част от алуминиеви отпадъци (над 77 %) се реализира в страните от ЕС. Най-големият износ на меден скрап е за Китай - 30.5%, следва Турция с 20 %. Останалите количества са за страните от ЕС.

От таблици 3.13 и 3.14 могат да се направят следните констатации състоянието на търговския обмен през 2016 год.:

- **Износът на цветни метали и продукти** от тях продължава да превишава вноса на същите над 2 пъти, независимо че през 2016 год. внесените количества нарастват с 8.4 %, а износа намалява с 9.8 %;
- **В стойностно изражение износът** бележи спад с 1 132 млн. лева (22 %) поради по – ниските цени на металите и намалени количества на някои от традиционните продукти в експортната листа на страната;
- Независимо че обемът на вноса на цветни метали и метални продукти нараства, в стойностно изражение той намалява с 6.6 %.

От изложеното по – горе следва, че българската цветна металургия остава силно експортно ориентирана, независимо от промените в производството и в цените, с положително външотърговско салдо, както в количествено, така и стойностно изражение.

3.2.3. ВЪНШНОТЪРГОВСКИ ОБОРОТ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ

Обобщени данни за вноса и износа в цветната металургия в натура и стойност за дадени в таблица 3.15 и таблица 3.16.

Таблица 3.15

Външотърговски оборот на цветни метали, тона

Показатели	2012	2013	2014	2015	2016		Разлика 2016/2015	
							+/-	%
Внос	238 214	271176	260 231	268 128	290 573	33.1	22 445	108.4
Износ	569 195	632225	643 846	650 821	586 760	66.9	-64 061	90.2
Общ оборот	807 409	903401	904 077	918 949	877 333	100.0	-41 616	95.6
Салдо	330 981	361049	383 615	382 693	296 187		-86 506	77.4

Източник: Митническа статистика и НАП

Данните от таблица 3.15 показват, че през 2016 год. общото количество на изнесените и внесени цветни метали, които формират общият външнотърговския оборот намалява с 41 616 т (4.4 %). Причините за това са в спада на износа при медта (анодна и електролитна), блоковото олово и проката от ТЦМ, а също и намаления внос на медни отпадъци. Същевременно се увеличава вносът на блоков алуминий, олово и сплавите им, както и на някои медни продукти. Като краен резултат **салдото в натура намалява** с над 86 хил. тона.

В стойностно изражение външнотърговският обмен също намалява (с 18.4 %), като резултат от спада на износа и по-ниската стойност на вноса. Въпреки това салдото остава положително на стойност 2 563.6 млн.лева, което се отразява благоприятно на външнотърговския баланс на България.

Таблица 3.16

Външнотърговски оборот на цветни метали, млн.лева

Показатели	2012	2013	2014	2015	2016		Разлика 2016/2015	
						%	+/-	%
Внос	1 516.4	1 473.7	1 451.3	1 549.0	1 446.5	25.5	-1 025	93.4
Износ	5 086.9	5 314.4	5 012.4	5 141.7	4 010.1	73.5	-1131.6	78.0
Общ оборот	6 603.3	6 788.1	6 463.7	6 690.7	5 456.6	100.0	-1234.1	81.6
Салдо	3 570.5	3 840.7	3 561.1	3 592.7	2 563.6		-1029.1	77.4

Източник: Митническа статистика и НАП.

3.2.4. РЕАЛИЗАЦИЯ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И ПРОКАТ

Фирмена информация за реализацията на българска продукция от цветни метали и прокат от тях за периода 2012 – 2016 г. се съдържа в таблица 3.17 и на фиг. 3.16.

Данните сочат, че през 2016 год. структурата на продажбите се променя в полза на местния пазар, който заема 12.1 % от общата реализация (съответно 10.9 % през 2015 год.). За износ отива 87.9 % от произведената металургична продукция (89.1 % пред 2015 год.).

Реализация на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Реализация	2012	2013	2014	2015	2016
Анодна мед	Местен пазар	-	-	-	-	-
	Износ	67 651	121 282	116 209	118 573	70 793
	Общо	67 651	121 282	116 209	118 573	70 793
Електролитна мед	Местен пазар	33 500	32 889	35 166	28 006	29 033
	Износ	194 500	194 820	191 383	208 150	185 006
	Общо	228 000	227 709	226 549	236 156	214 039
Олово	Местен пазар	24 664	23 327	20 611	21 473	27 793
	Износ	58 297	67 717	72 355	75 714	71 731
	Общо	82 961	91 044	92 966	97 187	99 524
Цинк	Местен пазар	16 106	19 081	17 681	12 692	6 690
	Износ	54 643	52 545	55 952	57 618	70 615
	Общо	70 749	71 626	73 633	70 410	77 305
Прокат от ТЦМ	Местен пазар	1 733	1 842	1 450	1 563	1 619
	Износ	60 150	64 887	62 999	55 890	56 174
	Общо	61 883	66 729	64 449	57 453	57 793
Алуминиев прокат	Местен пазар	8 538	8 071	7 537	8 616	8 054
	Износ	57 020	68 092	76 437	73 931	78 553
	Общо	65 558	76 163	83 974	82 547	86 607

Източник: Фирмени данни,

При електролитната мед 86.4% от продажбите се реализират на международните пазари и 13.6% се остават за вътрешно потребление. Продажбите на местния пазар се увеличават с 1 027 т. Съответно през 2016 год. нараства и крайното вътрешно потребление (табл.3.18) .

От реализацията на **олово** и оловни сплави спрямо предходната година за външните пазари се насочват 72.1 % от продажбите, а за местния пазар 27.9 %. През последните три години има тенденция за увеличаване на количествата за местния пазар.

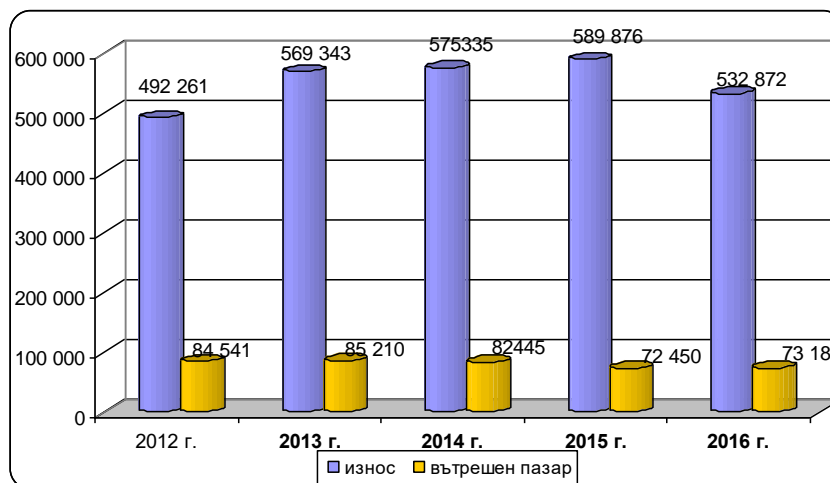
Износът на **цинк** расте и представлява 91 % от продукцията, а за местния пазар се насочват 9 %. През 2015 год. това разпределение е 82% /18 %.

През 2016 год. доставките на **прокат от ТЦМ** за местния пазар се запазват на нивото от предходната година - само 2.8 % от общата реализация. Произведената продукция се насочва предимно към външните пазари.

При алуминиевия прокат общата реализация на трите фирми производителки нараства с 4.9 %. Количеството **алуминиев прокат**, което се реализира на вътрешния пазар намалява и заема 6.5 %, а износът нараства и неговия дял е съответно 93.5 % .

Структурата на общите продажби на основни метали и прокат по фирмени данни за последните пет години е представена на фиг.3.16.

Фигура 3.16

Фиг. 3.19 показва, че цветната металургия в България е сектор с ярко изразена експортна ориентация, тъй като износът многократно превишава продажбите на вътрешния пазар.

3.2.5. ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ЦВЕТНИ МЕТАЛИ И СПЛАВИ

Реалното вътрешно потребление (РВП), което се формира от реализираните продажби на металургична продукция на вътрешния пазар по данни на българските производители и вносът на същите от отчетите на Агенция Митници и НАП от 2012 год. до 2016 год. е дадено в таблица 3.18.

За 2016 год. при базовите цветни метали (мед, олово и цинк) около 61 % от вътрешното потребление се покрива от националното производство и 39 % е делът на вносните метали. При медта и оловото РВП нараства, а при цинка намалява почти два пъти.

Реално Вътрешно Потребление (РВП) на цветни метали и прокат, тона

Стоки	Произход	2012	2013	2014	2015	2016	
							%
Електролитна мед	Местно произв.	33 500	32 889	35 166	28006	29 003	58.6
	Внос	6 815	13 921	13 812	12211	20 498	41.4
	Потребление	40 315	48 810	48 978	40217	49 501	100.0
Олово	Местно произв.	24 664	23 327	20 611	21473	27 793	62.8
	Внос	21 064	23 536	12 439	8394	16 482	37.2
	Потребление	45 728	46 863	33 050	29867	44 275	100.0
Цинк	Местно произв.	16 106	19 081	17 681	12692	6 690	67.4
	Внос	6 876	2 765	8 746	5322	3 243	32.6
	Потребление	22 982	21 846	26 427	18014	9 933	100.0
Прокат от ТЦМ	Местно произв.	1 733	1 842	1 450	1563	1 619	6.2
	Внос	13 548	11 109	11 545	14620	24 543	93.8
	Потребление	15 281	12 951	12 995	16183	26 162	100.0
Алуминиев прокат	Местно произв.	8 538	8 071	7 537	8616	8 054	16.6
	Внос	35 358	43 141	38 559	38663	40 563	83.4
	Потребление	43 896	51 212	46 096	47 279	48 617	100.0

Източник: Митническа статистика и НАП (за вноса) и фирмени данни (за реализацията в страната).

През 2016 год. реалното потребление на прокат от ТЦМ нараства с 61.7 %, почти 10 хил.тона, което е изцяло за сметка на увеличения внос. Делът на местното производство за 2016 год. е само 6.2 %. От внос се задоволяват 93.8 % от потребностите.

При алуминиевия прокат също има увеличение на вътрешното потребление с 2.8 %. Доставките от местните производители за вътрешния пазар намаляват с 6.5 % за сметка на вноса.

Друг показател е видимото потребление (ВП) на произвежданите в страната цветни метали и прокат от тях в тона, което за 2016 год. е представено в таблица 3.19.

Видимото потребление се определя като от сумата на производството и вноса се изважда износа на същата продукция.

**Видимо потребление на цветни метали и прокат
през 2016 год., т**

Стоки	П	В	И	ВП
Електролитна мед	216 428	20 498	185 485	51 441
Олово, вкл.сплави	100 817	16 482	77 527	39 772
Цинк, вкл.сплави	75 811	3 243	73 202	5 852
Прокат от ТЦМ	57 700	24 543	52 588	29 655
Алуминиев прокат	87 976	40 563	85 516	43 023

Източник: Митническа статистика (за вноса и износа) и фирмени данни за производството.

Данните за ВП и тези на РВП имат известни разлики, поради влиянието на други фактори, но тенденцията в потреблението спрямо предходната година и при двата метода на определяне е еднаква. При електролитната мед и оловото видимото потребление се повишава с около 60 %, а при цинка се наблюдава спад с 33.5 %.

В сравнение с 2015 год. видимото потребление при проката от ТЦМ над 2 пъти. При алуминиевия прокат е налице същата тенденция за ръст на ВП с 8.1 % спрямо 2015 год.

Данните в табл.3.19 показват, че капацитетът на съществуващите мощностите и обемът на произвежданите основни цветни метали и метални продукти от тях значително надхвърля потребностите на българската индустрия и търсенето на местния пазар. Това определя големия експортен потенциал на българската цветна металургия, а българските производители на основни цветни метали и метални продукти като нетни износители на международните пазари.

ЧЛЕНОВЕ И РЪКОВОДСТВО НА БАМИ

РЕДОВНИ ЧЛЕНОВЕ

„Металко България” ЕАД	„Аурубис България” АД
• „Стомана Индъстри” АД	„Алкомет” АД
• „София Мед” АД	„КЦМ 2000” АД
• „Етем България” АД	• „КЦМ ” АД
„Промет Стиил” ЕАД	• „КЦМ Технолоджи” ЕООД
„Еврометал” ООД	• „КЦМ Трейд” АД
• „ВМВ Метал” ООД	• „КЦМ Индустриален сервиз” ЕООД
• „ЛКМК” ЕООД	• „Металургремонт 21” АД
„ЕЛ БАТ” АД	„Металснаб България” АД
„ЗГП” ООД	„ЕМЦ Дистрибушън” ООД
„Берг Монтана Фитинги” ЕАД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
„ИПО” ООД	„Шамот Ел Пе 2007” ООД
„Чугунолеене Първомай” АД	„Ел Стомана” ООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	„Рефран” ООД
„Кометех” ООД	„Стам Трейдинг ” АД
„Рудметал” АД	„ДЦМ 1” ООД
„Огняново К” АД	„Армекс Трейд” ЕООД
„Горубсо - Кърджали” АД	„Комотек-Ко” ООД
„Оргфактор” ЕООД	„Ковинтрейд България” ЕООД
„Гес Трейдинг” ООД	„Лайер“ ЕООД

АСОЦИИРАНИ ЧЛЕНОВЕ

Химико-технологичен и металургичен университет, София
Технически университет, София
Русенски технически университет „Ангел Кънчев”, Русе

ЧЛЕНОВЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ, ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА:

„Аурубис България” АД	„Монбат Рисайклинг” ЕАД
„Еврометал” ООД	„Рефран” ООД
„Металко България” ЕАД	„КЦМ 2000” АД
„Металснаб България” АД	„Алкомет” АД
„Огняново - К” АД	„Промет Стиил” ЕАД
„Горубсо - Кърджали” АД	„Шамот ЕЛ ПЕ 2007” АД
„ЗГП” ООД	„ЕМЦ Дистрибушън” ООД
„Полиметимпортекспорт” ООД	

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС – АНТОН ПЕТРОВ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР - Политими Паунова

АДРЕС НА УПРАВЛЕНИЕ:

1309 София
бул. Александър Стамболийски 205

Тел./Факс: 02/ 920 37 39
02/ 920 40 47

Е-mail: bcm@mb.bia-bg.com

Уеб сайт: www.bcm-bg.com